

Specialioji ataskaita

Potvynių direktyva: pažanga vertinant riziką, kartu planuojant ir tenkinant poreikį gerinti padėtį

(pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą)

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

AUDITO GRUPĖ

Specialiosiose ataskaitose Audito Rūmai pateikia savo auditų, susijusių su ES politikomis ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatus. Audito Rūmai audito užduotis atrenka ir nustato taip, kad jos turėtų kuo didesnį poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties teisės aktams rizikas, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Europos Audito Rūmų nario Nikolaos Milionis vadovaujama I audito kolegija „Tvarus gamtos išteklių naudojimas“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narys Phil Wynn Owen, jam talkino kabineto vadovas Gareth Roberts, kabineto atašė Olivier Prigent, pagrindinis vadybininkas Robert Markus, užduoties vadovas Bertrand Tanguy ir auditoriai Marco Bridgford, Katharina Bryan, Ingrid Ciabatti, Laure Gatter, Victoria Gilson, Jan Kubat, Liia Laanes, Radostina Simeonova. Kalbinę pagalbą teikė Hannah Critoph, o sekretoriavimo užduotimis rūpinosi Annette Zimmerman.

Iš kairės į dešinę: Ingrid Ciabatti, Phil Wynn Owen, Victoria Gilson, Laure Gatter, Bertrand Tanguy, Annette Zimmerman, Hannah Critoph, Olivier Prigent, Katharina Bryan, Gareth Roberts, Liia Laanes

TURINYS

	Dalis
Žodynėlis	
Santrauka	I–VIII
Įvadas	1–24
Kodėl potvynių klausimas yra svarbus?	1–3
Klimato kaitos reikšmė	4–13
Kokių veiksmų imasi ES?	14–24
Kokie yra sprendimai, susiję su potvynių prevencija, apsauga ir pasirengimu?	14–16
Europos Komisijos ir valstybių narių vaidmuo	17–21
ES turimos lėšos	22–24
Audito apimtis ir metodas	25–31
Pastabos	32–99
Potvynių direktyva apskritai turi gerą poveikį ...	32–45
Direktyva pagerino Komisijos ir valstybių narių veiksmų koordinavimą	33–37
Potvynių direktyva paskatino pažangą potvynių rizikos vertinimo srityje	38–40
Potvynių direktyva pagrįsta anksčiau atliktais darbais, įskaitant tebevykstantį ilgametį valstybių narių bendradarbiavimą	41–43
Valstybės narės vykdė piliečių informavimo veiklą	44–45
... tačiau skiriant lėšas buvo trūkumų	46–60
Potvynių rizikos valdymo planuose nustatyti tikslai paprastai nėra kiekybiškai įvertinti ar numatyti apibrėžtam laikotarpiui	47–49
Planuotoms su potvyniais susijusioms priemonėms nustatytos ir užtikrintos nepakankamos lėšos, tarpvalstybinių investicijų finansavimas buvo ribotas	50–57
Projektų klasifikavimo procedūros turėtų būti labiau siejamos su PRVP nustatytais prioritetais	58–60

Nors valstybės narės pradėjo įgyvendinti savo potvynių rizikos valdymo planus, juos reikia tobulinti	61–76
Duomenys: pagrindinė potvynių rizikos valdymo informacija	63–66
Nors rengiant projektus dauguma aplankytų valstybių narių taikė sąnaudų ir naudos analizę ir modelius, juos reikia patobulinti	67–68
Derinant Potvynių direktyvos ir Vandens pagrindų direktyvos įgyvendinimą pasiekta sinergijos	69–70
Žaliosios infrastruktūros projektai teikia įvairiapusę naudą, tačiau juos gali būti sunku įgyvendinti	71–76
Kai kurios esminės problemos lieka neišspręstos	77–99
Naujausių žinių apie galimą klimato kaitos poveikį potvyniams trūkumas	80–85
Valstybės narės daugiausia naudojos praėjusio laikotarpio duomenimis, todėl kyla pavojus, kad nebus atsižvelgta į didesnę klimato kaitos riziką	86–88
Kai valstybės narės pasirinko privatų draudimą nuo potvynių, draudimo aprėptis liko nedidelė	89–94
Buvo taikomos kai kurios žemės naudojimo ir teritorijų planavimo taisyklės, skirtos potvynių rizikai mažinti, tačiau valstybės narės turi imtis papildomų veiksmų	95–99
Išvados ir rekomendacijos	100–115

I priedas – Įvairūs su potvyniais susijusių projektų tipai

II priedas – Potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių pavyzdžiai

Komisijos atsakymai

ŽODYNĖLIS

Galimos didelės potvynių rizikos teritorija (GDPRT) – teritorijos, kuriose nustatyta galima didelė upių, lietaus, gruntinio vandens, jūros ir natūralių ar dirbtinių ežerų sukeltų potvynių rizika.

Lietaus poplūdis – potvynis, sukeltas gausaus lietaus, užtvindančio užpildytas natūralias ar miesto drenavimo sistemas. Nesulaikytas vandens perteklius užplūsta gatves arba liejasi nuo šlaitų.

Pakrantės potvynis – jūros, estuarijos ar pakrantės ežerų potvynis pakrantėje esančioje žemumoje, kurį sukelia tokie reiškiniai kaip labai dideli potvyniai, audros ar vandens lygio pakilimas dėl bangavimo.

Potvynis – Tarpvyriausybinė klimato kaitos komisija (IPCC) potvynį apibūdina kaip „srovės ar kito vandens telkinio išsiliejimas iš krantų arba vandens susikaupimas teritorijose, kurios paprastai nebūna užlietos“.

Potvynių grėsmė – galimai žalingo potvynio tikimybė per tam tikrą laikotarpį.

Potvynių rizikos valdymas – praktika, apimanti išankstinį potvynių rizikos nustatymą, analizę ir mažinimą, dėmesį skiriant:

- **prevencijai** – potvynių padarytos žalos prevencijai, pvz., draudžiant statybas teritorijose, kurios gali būti užtvindytos.
- **apsaugai** – potvynių tikimybės arba potvynių poveikio konkrečioje vietovėje mažinimo priemonių taikymui, pvz., salpų ir šlapynių atkūrimui.
- **pasirengimui** – visuomenės informavimui apie tai, ką daryti potvynio atveju.

Potvynių rizikos valdymo planas (PRVP) – dokumentas, kuriame nustatyti tinkami tikslai bei potvynių prevencijos, apsaugos ir pasirengimo priemonės. Valstybės narės parengia PRVP ir koordinuoja suplanuotus veiksmus upių baseinų lygiu.

Staigus potvynis – staigus potvynius sukelia lietaus poplūdžiai. Staigus potvynis – tai menkai nuspėjamas ar nenuspėjamas potvynis, kurio metu vandens lygis gana sparčiai pakyla ir nuslūgsta, paprastai dėl intensyvių kritulių, iškritusių santykinai nedidelėje teritorijoje.

Upės baseinas: sausumos plotas, iš kurio visi paviršiniai vandenys per sroves, upes ir ežerus nuteka į jūrą ties vienos upės žiotimis, estuarija ar delta.

Upinis potvynis – potvynis, kylantis, kai viršijamas natūralios ar dirbtinės drenažo sistemos, pvz., upės, srovės ar drenažo kanalo pajėgumas.

Upių baseinų rajonai – tai pagrindiniai upių baseinų valdymo vienetai. Dauguma upių baseinų rajonų, nurodytų Potvynių direktyvoje, atitinka Vandens pagrindų direktyvoje numatytus upių baseinų rajonus.

Vandens pagrindų direktyva – 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva [2000/60/EB](#), nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1).

Žalioji infrastruktūra – suplanuotas natūralių ar pusiau natūralių plotų tinklas miesto ar kaimo vietovėse, skirtas spręsti su klimato kaita susijusias problemas, kartu palaikant ar atkuriant natūralius ekologinius procesus. Žaliosios infrastruktūros pavyzdys šioje ataskaitoje yra salpos atkūrimas siekiant užkirsti kelią pažeidžiamų teritorijų užtvindymui.

SANTRAUKA

- I. Potvyniai gali tapti sužalojimų ar gyvybės netekimo, didelių ekonominių išlaidų priežastimi, taip pat padaryti žalos aplinkai ir kultūros paveldui. Dideli potvyniai Europą ištinka vis dažniau. Palyginti su XX a. 9-ojo dešimtmečio pabaiga, pastaraisiais metais staigių vidutinių ir didelių potvynių skaičius išaugo daugiau nei du kartus. Sunkinantis veiksnys yra klimato kaita, kuri sukelia kritulių ir oro sąlygų pokyčius, jūros lygio kilimą, taigi ir dažnesnius bei didesnius potvynius. Kai kurie reiškiniai, pvz., pakrančių erozija, audros jūroje, dideli potvyniai ir vėjai, nešantys potvynio vandenį į sausumą, didina pakrančių teritorijų užtvindymo riziką.
- II. Reaguodama į dažnėjančius potvynius, 2007 m. ES priėmė Potvynių direktyvą. Remdamiesi šia sistema siekėme nustatyti, ar potvynių prevencija, apsauga ir pasirengimas pagal Potvynių direktyvą paremti išsamia analize ir ar taikomas požiūris gali būti efektyvus.
- III. Nustatėme, kad Potvynių direktyva apskritai turi teigiamą poveikį, tačiau su potvyniais susijusių veiksmų įgyvendinimą neigiamai veikia finansavimo trūkumai. Visos valstybės narės pradėjo įgyvendinti potvynių rizikos valdymo planus (PRVP), tačiau juos reikia tobulinti. Pastebėjome, kad ateityje išlieka didelių sunkumų, susijusių su visapusiškesniu klimato kaitos, draudimo nuo potvynių ir teritorijų planavimo klausimų integravimu į potvynių rizikos valdymą.
- IV. Nustatėme, kad, įsigaliojus Potvynių direktyvai, imta geriau koordinuoti Komisijos ir valstybių narių veiksmus, ypač Komisijai atliekant priežiūros ir stebėjimo vaidmenį ir įsteigus specialią darbo grupę, skirtą koordinuoti veiklą bei dalytis žiniomis ir geriausia patirtimi. Aplankytos valstybės narės pripažįsta, kad Potvynių direktyva atliko teigiamą vaidmenį standartizuojant potvynių rizikos vertinimą ir valdymą. Direktyva buvo rengiama remiantis atliktais darbais, ypač ilgamečiu valstybių narių bendradarbiavimu, taip pat reikėjo, kad valstybės narės imtųsi veiklos, leidžiančios geriau informuoti tam tikrą piliečių dalį apie potvynius.
- V. PRVP numatyti finansavimo šaltiniai buvo tik iš dalies nustatyti ir užtikrinti, o tarpvalstybinių investicijų finansavimas buvo ribotas. Be to, pačios klasifikavimo procedūros,

nuo kurių priklauso šių ribotų išteklių skirstymas, turėjo trūkumų, – lėšos buvo skirstomos neatsižvelgiant į nustatytus prioritetus.

VI. Įgyvendindamos su potvyniais susijusius projektus, valstybės narės atliko sąnaudų ir naudos analizę, kad užtikrintų geriausią kainos ir kokybės santykį, tačiau nustatė jos taikymo trūkumų. Dėmesys buvo skiriamas projektų atitikties Vandens pagrindų direktyvai užtikrinimui, tačiau kai kurios valstybės narės šiuo požiūriu turi labiau pasistengti. Žaliosios infrastruktūros projektai – ekonomiškai efektyvi potvynių rizikos mažinimo priemonė, tačiau dviejų trečdalių aplankytų valstybių narių planuose žaliosios infrastruktūros nėra.

VII. Žvelgiant į būsimas problemas, nustatėme, kad aplankytos valstybės narės negali įvertinti klimato kaitos poveikio potvynių mastui, dažnumui ir vietai. Valstybės narės apskritai rėmėsi ankstesnio laikotarpio duomenimis, o dėl to kyla rizika, kad nebus atsižvelgta į būsimas oro sąlygas ar galimus potvynių dažnumo ir stiprumo pokyčius. Dėl nestruktūrinių su potvyniais susijusių priemonių nustatėme, kad tais atvejais, kai valstybės narės pasirinko privatų draudimą nuo potvynių, draudimo aprėptis išliko nedidelė. Potvynių rizikai mažinti buvo taikomos kai kurios žemės naudojimo ir teritorijų planavimo taisyklės, tačiau valstybės narės turėjo daugiau nuveikti, kad jas patobulintų.

VIII. Remdamiesi šiomis išvadomis, Komisijai rekomenduojame:

- patikrinti, ar valstybės narės didina atskaitomybę PRVP apibrėžtam laikotarpiui nustatydamos kiekybiškai įvertinamus su potvyniais susijusių veiksmų tikslus;
- įvertinti ir pranešti, ar valstybės narės nustato finansavimo šaltinius, kad patenkintų poreikius pagal PRVP, ir paskirti atitinkamą terminą; taip pat nurodyti valstybėms narėms kartu apsvarstyti galimybę tarpvalstybiniu lygiu investuoti į potvynių prevencijos priemones tarpvalstybiniuose upių baseinuose;
- bendrai finansuoti tik tas potvynių prevencijos priemones, pagal kurias vykdomiems projektams pirmenybė skiriama remiantis objektyviais ir susijusiais kriterijais, pvz., kokybiška sąnaudų ir naudos analize, o kai tinkama, ir tarpvalstybinio projektų poveikio kriterijumi;
- užtikrinti naujos potvynių infrastruktūros, pasiūlytos valstybių narių PRVP, atitiktį Vandens pagrindų direktyvai; ir patikrinti, ar bendro ES finansavimo atveju valstybės narės išnagrinėjo galimybę įgyvendinti svarbias papildomas ekologines priemones;

- patikrinti, ar PRVP numatytos žinių tobulinimo priemonės ir klimato kaitos poveikio potvyniams modeliavimas. Peržiūrint antrajam etapui reikalingus dokumentus, patikrinti, ar valstybės narė geriau integravo klimato kaitos poveikio aspektą į apsaugos nuo potvynių rizikos, prevencijos ir pasirengimo priemones; patikrinti, ar valstybės narės suplanavo visuomenės informavimo apie draudimo nuo potvynių rizikos naudą ir draudimo aprėpties didinimo veiksmus, pvz., bendradarbiaujant viešajam ir privačiajam draudimo nuo potvynių sektoriams;
- patikrinti, ar valstybės narės vadovavosi savo PRVP vertindamos, koku mastu valstybėse narėse taikomos žemės paskirties planavimo taisyklės yra suderintos su Potvynių direktyva, ir teikti valstybėms narėms gerą patirtį bei gaires.

IVADAS

Kodėl potvynių klausimas yra svarbus?

1. Potvyniai gali tapti sužalojimų, gyvybės netekimo, didelių ekonominių išlaidų priežastimi, daryti žalą aplinkai ir kultūros paveldui bei priversti žmones persikelti. Pavyzdžiui, per mažiau nei dvi savaites 2016 m. gegužės ir birželio mėn. potvyniai nusinešė mažiausiai 18 žmonių gyvybes ir pridarė nuostolių už daugiau nei 3,7 mlrd. EUR devyniose valstybėse narėse¹. 2013 m. gegužės ir birželio mėnesiais dėl panašių reiškinių žuvo mažiausiai 26 žmonės, o nuostolių padaryta už daugiau nei 13 mlrd. EUR septyniose valstybėse narėse².

2. Ekonominės hidrologinių reiškinių sąnaudos 1980–2017 m. laikotarpiu visoje ES sudarė apie 166 mlrd. EUR. Tai maždaug trečdalis nuostolių, susijusių su klimato reiškiniais³. Pagal įprastą scenarijų⁴ numatoma, kad visoje ES nuostoliai dėl potvynių bei bendro klimato kaitos ir ekonominių pokyčių poveikio padidės nuo 7 mlrd. EUR per metus kontroliniu 1981–

¹ Belgijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Vengrijoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Lenkijoje, Rumunijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

² Čekija, Vokietija, Ispanija, Prancūzija, Vengrija, Austrija ir Slovakija. [EMDAT: The Emergency Events Database \(https://www.emdat.be\)](https://www.emdat.be), Université catholique de Louvain - CRED, D. Guha-Sapir, Belgium, bei straipsniai iš [Dutch News](#) ir [The Telegraph](#).

³ Duomenys apie nuostolius iš [NatCatSERVICE](#), Munich Re. Hidrologiniai reiškiniai apima potvynius ir nuošliaužas. Klimato kaitos reiškiniai yra audros, šalčio bangos, karščio bangos, sausros, miškų gaisrai.

⁴ Daroma prielaida, kad esami apsauginiai užtvantai nuo upių potvynių nesikeis, kol potvynių tikimybė atitinkamais metais išliks mažesnė nei 1 %.

2010 m. laikotarpiu iki 20 mlrd. EUR per metus iki šio amžiaus 3-ojo dešimtmečio, 46 mlrd. EUR per metus iki 6-ojo dešimtmečio ir 98 mlrd. EUR iki 9-ojo dešimtmečio⁵.

3. Nuo 1985 m. potvyniai Europoje padažnėjo. Pastaraisiais metais pastebima tendencija, kad vidutinio ir didelio masto staigių potvynių užregistruota daugiau nei dukart daugiau⁶ negu 9-ojo dešimtmečio pabaigoje⁷.

Klimato kaitos reikšmė

4. Kintant klimatui, ES kenčia dėl stipresnių liūčių, smarkesnių audrų ir kylančio jūros lygio. Europos aplinkos agentūros (EAA)⁸ duomenimis, upinių potvynių, lietaus poplūdžių ir pakrančių potvynių Europoje padariniai tik iš esmės pablogės, kadangi vietiniai ir regioniniai potvyniai taps dar intensyvesni.

5. Iš stebimų klimato kaitos tendencijų ir būsimos klimato kaitos prognozių matyti, kad įvairiuose Europos regionuose kritulių kiekis labai skiriasi. Prognozės rodo, kad kritulių kiekis Šiaurės Europoje kasmet didės. Kai kuriose Europos dalyse iki paskutinių šio šimtmečio dviejų dešimtmečių kritulių kiekis žiemą galėtų padidėti daugiau nei 25 % (žr. **1 pav.**).

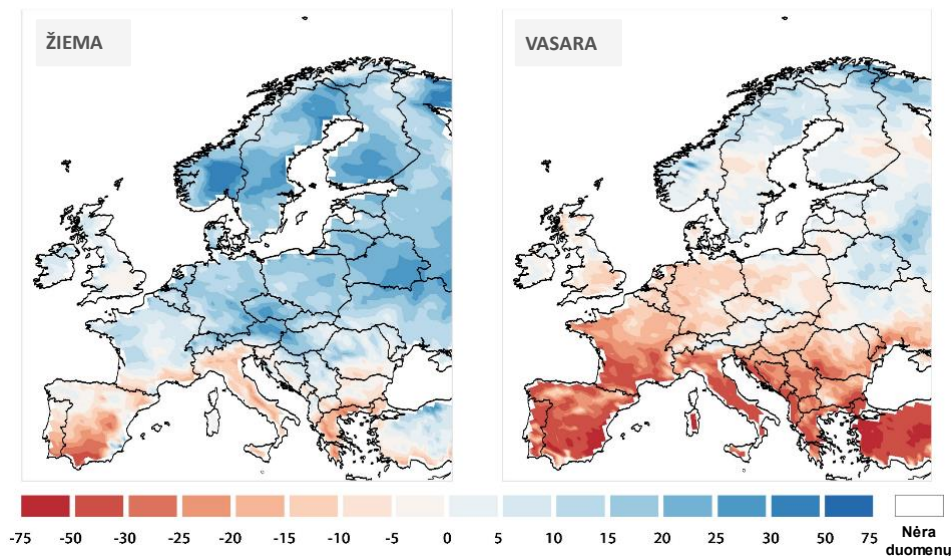
⁵ COM(2015) 120 final, 2015 03 09 „[Vandens pagrindų direktyva ir Potvynių direktyva: priemonės gerai ES vandens būklei užtikrinti ir potvynių rizikai sumažinti](#)“, p. 2; Rojas et al., [Climate change and river floods in the European Union: Socio-economic consequences and the costs and benefits of adaptation](#) („Klimato kaita ir upių potvyniai Europos Sąjungoje: socialiniai ir ekonominiai padariniai ir prisitaikymo prie jų sąnaudos ir nauda“), *Global Environmental Change*, 23 tomas, 6 leidimas, p. 1737–1751 (http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC85_624).

⁶ Potvynio **mastą** lemia jo trukmė, sunkumas ir paveikta teritorija.

⁷ 1985–2009 m. Dartmuto potvynių observatorijos įrašai, atnaujinti iki 2016 m. Europos akademijų mokslinės patariamiosios tarybos leidinyje [Extreme weather events in Europe](#) („Ekstremalios oro sąlygos Europoje“), 2018 m. kovo mėn.

⁸ EAA ataskaita Nr. 1/2016, [Flood risks and environmental vulnerability](#) („Potvynių rizika ir aplinkos pažeidžiamumas“), p. 38–41.

1 pav. Sezoniniai kritulių pokyčiai (%) 2071–2100 m., palyginti su 1961–1990 m. (2°C visuotinio atšilimo scenarijus)

Šaltinis – [Climate Impacts in Europe \(„Klimato poveikis Europai“\)](#), JRC „PESETA II“ projektas, 2014. Duomenys iš A. Dosio ir P. Paruolo, 2011, ir A. Dosio ir kt., 2012.

6. Jeigu upių sistemai trūksta drenažinio pajėgumo sulaikyti lietaus vandenį, kyla lietaus poplūdziai. Didelės upės, pvz., Dunojus, Reinas arba Elbė, gali patvinti praėjus nemažai laiko po liūtis ir neslūgti net ne vieną mėnesį⁹.
7. Tačiau iki paskutinių šio šimtmečio dviejų dešimtmečių bendras metinis kritulių kiekis ES Viduržemio jūros pakrantėje galėtų sumažėti daugiau nei 50 %¹⁰. Ilgesni ir dažnesni laikotarpiai be lietaus galėtų pakenkti žemės dangai, paskatinti eroziją, dėl to perkūnijų metu padidėtų paviršinių vandenų kiekis¹¹.

⁹ SEC(2006) 66, 2006 01 18 “Komisijos darbinis dokumentas. Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo priedas [Poveikio vertinimas](#), COM(2006) 15 final, p. 8.

¹⁰ [Climate Impacts in Europe \(„Klimato poveikis Europai“\)](#), JRC „PESETA II“ projektas, 2014. Duomenys iš A. Dosio ir P. Paruolo, 2011, ir A. Dosio ir kt., 2012.

¹¹ Trenberth, K., [Changes in precipitation with climate change \(„Kritulių pokyčiai dėl klimato kaitos“\)](#), 2011.

8. Visoje Europoje liūtys gali suintensyvėti¹². Labai lokalizuoti ir intensyvūs lietūs gali sukelti staigius potvynius. Jie gali tapti mirčių ir didelės žalos priežastimi¹², ypač miestuose ir didmiesčiuose, kuriuose nėra tinkamos drenavimo sistemos. Staigių potvynių pasitaiko vis dažniau, ypač Viduržemio jūros regione ir kalnuose¹³. Staigius potvynius yra sunkiau numatyti, kadangi juos lemia tam tikra meteorologinė dinamika, susijusi su vietos sąlygomis, kaip antai topografija, vėjai ir atstumas nuo jūros kranto. Norint gerinti tokių reiškinių prognozavimą, reikia atlikti specialius tyrimus (žr. **1 langelį**).

1 langelis. Meteorologiniai staigių potvynių tyrimai: programa HyMeX

Programa HyMeX, kurioje dalyvauja mokslininkai iš 10 šalių, siekiama gerinti supratimą apie vandens ciklą Viduržemio jūros regione klimato kaitos sąlygomis. Tyrėjai renka iš palydovų, lėktuvų, kuriuose įrengti lazeriai, meteorologinių balionų ir radarų gaunamus duomenis, siekdami sukurti modelius, kuriuos taikant būtų galima prognozuoti ekstremalius meteorologinius reiškinius, ypač staigius potvynius, ir didinti gebėjimą prisitaikyti prie esamų sąlygų.

9. Kai kurie reiškiniai, pvz., pakrančių erozija, audros jūroje, dideli potvyniai ir vėjai, nešantys potvynio vandenį į sausumą, didina ES pakrančių teritorijų užtvindymo riziką. Dėl klimato kaitos sukkelto jūros lygio kilimo ši rizika didėja (žr. **2 langelį**).

¹² IPCC, [Managing the risks of extreme events and disasters to advance climate change adaptation: special report of the Intergovernmental Panel on Climate Change](#) („Ekstremalių reiškinių ir nelaimių rizikos valdymas siekiant geriau prisitaikyti prie klimato kaitos: speciali Tarpvyriausybės klimato kaitos komisijos ataskaita“), Cambridge University Press, New York, 2012.

¹³ Marchi, L., Borga, M., Preciso, E., Gaume, E., 2010, [Characterisation of selected extreme flash floods in Europe and implications for flood risk management](#) („Atrinktų ekstremalių staigių potvynių Europoje charakterizavimas ir potvynių rizikos valdymo sąlygos“), Journal of Hydrology, 2010, volume 394, pp. 118–133.

2 langelis. Jūros lygis ir klimato kaita

Jūros lygis kyla dėl klimato kaitos¹⁴ sukkelto:

- vandens šiluminio plėtimosi;
- kalnuose esančių ledynų tirpimo;
- ledo tirpimo Grenlandijoje ir Antarktyje.

Todėl nuo 1993 m. pasaulio jūros lygis kasmet vidutiniškai pakyla 2,6–3,4 mm. Per paskutinius 25 metus jūros lygis kilo greičiau ir jo kilimas dar labiau spartėja¹⁵. Palydovai rodo, kad per paskutinius penkerius metus Antarkties ledynai ėmė tirpti triskart greičiau, ir ledynai šiuo metu nyksta sparčiau nei kada nors anksčiau¹⁶.

10. Jūros lygis visoje ES kils nevienodai, tačiau, palyginti su 1986–2005 m. laikotarpiu, pagal IPCC 1,8 °C visuotinio atšilimo scenarijų iki šio amžiaus pabaigos didžiojoje daugumoje pakrančių jūros lygis tikėtinai pakils daugiau nei 30 cm¹⁷ (žr. **2 pav.**). Pagal didelio išmetamų teršalų kiekio scenarijų (palyginti su 1986–2005 m., iki šio amžiaus pabaigos temperatūra pakils 3,7 °C¹⁸), jūros lygis galėtų pakilti 45–82 cm.

¹⁴ Levermann, A., Clark, P.U., Marzeion, B., Milne, G.A., Pollard, D., Radic, V., Robinson, A., [“The multimillennial sea-level commitment of global warming”](#) („Kelių tūkstantmečių jūros lygio kitimas, susijęs su visuotiniu atšilimu“), Potsdam Institute for Climate Impact Research, 2013.

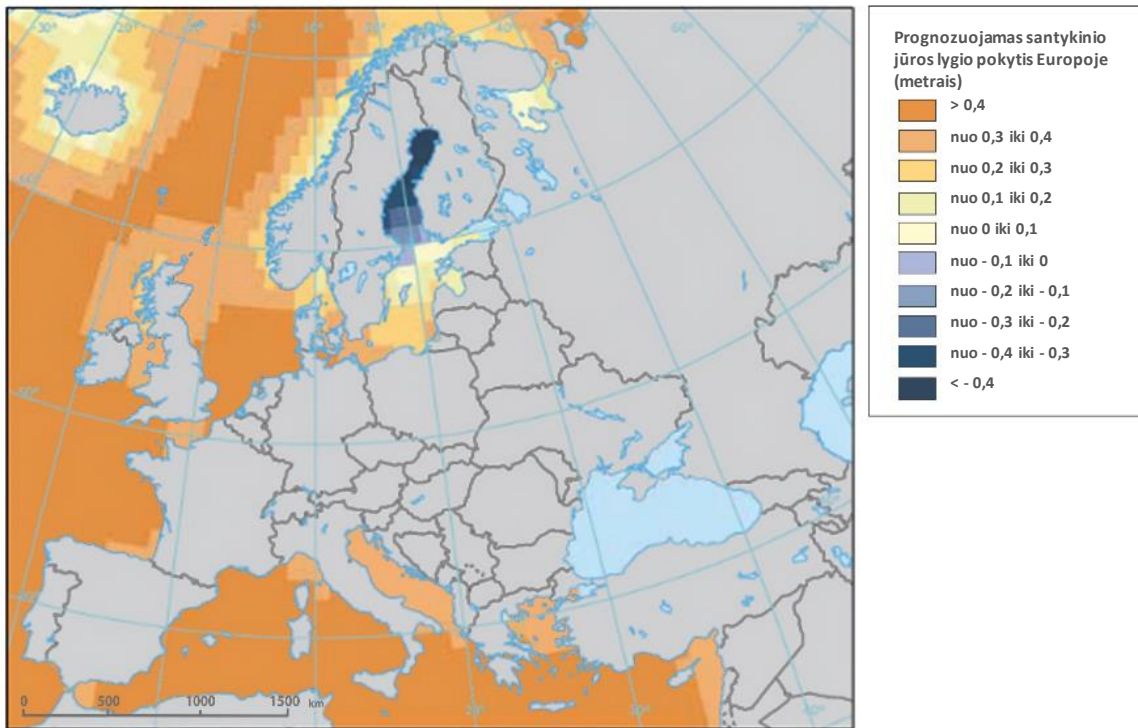
¹⁵ Nerem, R.S., Beckley, B.D., Fasullo, J.T., Hamlington, B.D., Masters, D., Mitchum, G.T., [Climate-change-driven accelerated sea-level rise detected in the altimeter era](#) („Klimato kaitos paskatintas jūros lygio kilimas aukščiaamžio eroje“), JAV nacionalinės mokslų akademijos leidiniai, 2018 2 12, p. 4.

¹⁶ Nature, [Mass balance of the Antarctic Ice Sheet from 1992 to 2007](#) („Antarkties ledynų masės balansas 1992–2007 m. laikotarpiu“), *Nature*, 2018 m. birželio mėn.

¹⁷ Temperatūros kilimas iki šio amžiaus pabaigos, palyginti su 1986–2005 m. Tai sudaro 2,4 °C padidėjimą palyginti su ikipramoniniu laikotarpiu (1850–1900 m.).

¹⁸ Tai sudaro 4,3 °C padidėjimą palyginti su iki pramoniniu laikotarpiu (1850–1900 m.).

2 pav. Prognozuojamas santykinio jūros lygio pokytis ES 2081–2100 m., palyginti su 1986–2005 m. (1,8°C visuotinio atšilimo scenarijus – RKK 4,5¹⁹)

Pastaba. Prognozių Juodosios jūros regionui nėra.

Šaltinis – EAA ataskaita Nr. 1/2017, [Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016: An indicator-based report](#) („Klimato kaita, jos poveikis ir Europos pažeidžiamumas 2016 m.: rodikliais pagrįsta ataskaita“), adaptuota pagal IPCC duomenis, 2013 (TS.23 b pav.).

11. Numatoma, kad dėl prognozuojamo jūros lygio kilimo bei audrų dažnumo ir intensyvumo pokyčių didelę žalą patirs visos Europos pakrančių teritorijos²⁰. Šiose tankiai apgyvendintose teritorijose sutelkta didelė turto dalis. Dėl klimato kaitos grėsmės intensyviai

¹⁹ Reprezentatyvūs koncentracijos keliai (RKK) yra šiltnamio dujų koncentracijos trajektorijos, kurias naudoja Tarpvyriausybinė klimato kaitos komisija. 2081–2100 m. numatomas RKK 4,5, kas nulems paviršiaus oro temperatūros padidėjimą, palyginamą su 1986–2005 m., iki galimo 1,1–2,6 °C intervalo (vidutiniškai 1,8 °C). Tai atitinka galimą 1,7–3,2 °C intervalo (vidutiniškai 2,4 °C) palyginti su 1850–1900 m. (ikipramoniniu laikotarpiu).

²⁰ EAA ataskaita Nr. 1/2017, [Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016: An indicator-based report](#) („Klimato kaita, jos poveikis ir Europos pažeidžiamumas 2016 m.: rodikliais pagrįsta ataskaita“), p. 122.

naudojamoms teritorijoms didėja galimų nuostolių mastas, atsiranda dar vienas papildomas rizikos ir kainų neaiškumo modeliavimo sudėtingumo aspektas²¹.

12. Minėtas problemas taip pat dar labiau paaštrins dažnesni, intensyvesni ir ilgalaikiai visų tipų klimato reiškiniai²². Tirpstant ledynams gali susilpnėti pagrindinės jūrų srovės, įskaitant Golfo srovę, bei vėjų srovės, įskaitant aukštutines atmosferines sroves (angl. *Jet Stream*), tekančias tarp Amerikos ir Europos²³. Dėl šių pokyčių Europoje gali pakisti oro sąlygos, pvz., pailgėti audrų, liūčių ar sausrų laikotarpiai.

13. Toliau **1 lentelėje** apibendrinami **5–12 punktuose** apibūdinti reiškiniai ir jų poveikis įvairių tipų potvyniams.

1 lentelė. Su klimato kaita susijusių reiškinų ir jų poveikio potvyniams apžvalga

Su klimato kaita susijusių reiškinų	Poveikis stiprumui...		
	Upių potvynių	Lietaus poplūdžių	Pakrančių potvynių
Didesnis metinis kritulių kiekis kai kuriose Europos dalyse, intensyvesnės liūtys	↑	↑	
Mažesnis metinis kritulių kiekis kitose vietose, bet didesnis paviršinių vandenu kiekis ir intensyvesni reiškiniai	↓	↑	
Jūros lygio kilimas	↑ (estuarijos)		↑
Dažnesni, intensyvesni ir ilgiau trunkantys visų tipų ekstremalūs reiškiniai	↑	↑	↑

²¹ Moody's Investors Service, [Climate change risks outweigh opportunities for property and casualty \(re\)insurers](#) („Klimato kaitos rizika viršija turto (per)draudimo ir (per)draudimo nuo nelaimingų atsitikimų galimybes“), *Sector In-Depth*, 2018 m. kovo mėn.

²² Behrens, A., Georgiev, A., Carraro, M., [Future Impacts of Climate Change across Europe \(„Būsimas klimato kaitos poveikis visoje Europoje“\)](#), 2010.

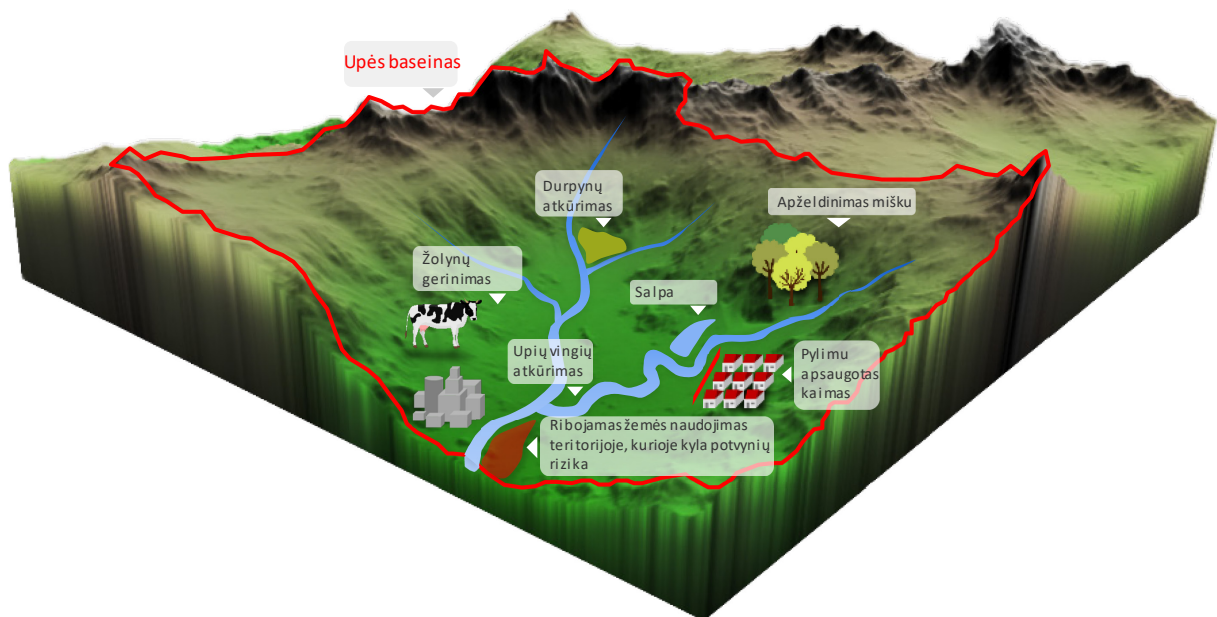
²³ Konrad, H., et al., [Net retreat of Antarctic glacier grounding lines](#) („Antarkties ledynų ribų atsitraukimas“), *Nature Geoscience* 11, p. 258–262, 2018 m. balandžio mėn.; Tilling, R.L., et al., [Estimating Arctic sea ice thickness and volume using CryoSat-2 radar altimeter data](#) („Ledynų Arkties jūroje storio ir kiekio vertinimas remiantis CryoSat-2 radaro aukščiaučio duomenimis“), *Advances In Space Research* (Kosmoso tyrimų pažanga), vol. 62, 2018.

Kokių veiksmų imasi ES?

Kokie yra sprendimai, susiję su potvynių prevencija, apsauga ir pasirengimu?

14. Reaguodama į 2002 m. stiprius potvynius Vidurio Europoje ir pietų Prancūzijoje, ES priėmė 2007 m. Potvynių direktyvą²⁴, kad upių baseinų lygiu koordinuotų valstybių narių vidaus ir tarpusavio veiksmus potvynių prevencijos, apsaugos nuo jų ir pasirengimo jiems srityje. Su potvyniais geriausiai susitvarkoma upių baseinų lygiu taikant įvairias priemones, kuriomis ribojamas paviršinių vandenų kiekis, stabdomas upių tekėjimas, leidžiama potvyniams plisti natūraliose ir žemės ūkio paskirties žemėse, apsaugomas pažeidžiamas turtas (žr. upių baseinų lygio priemones, nurodytas **3 pav.**) ir nedidinama potvynių rizika žemupiuose, kaip reikalaujama pagal Potvynių direktyvą (žr. potvynių išvengimo žemupiuose principą, pavaizduotą **4 pav.**).

3 pav. Koordinuoto potvynių valdymo upių baseinų lygiu pavyzdys

Šaltinis – Europos Audito Rūmai.

²⁴ 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva [2007/60/EB](#) dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo (OL L 288, 2007 11 6, p. 27).

15. Toliau apibūdintas žaliąją ir pilkąją infrastruktūras galima naudoti kartu sprendžiant potvynių problemas upių baseinų lygiu, kaip pavaizduota **3 ir 4 pav.**:

- Tradiciniai apsaugos nuo potvynių sprendimai yra užtvankos, pylimai, kanalai, apsaugos nuo audrų sukeltų potvynių ir apskritai užtvantai²⁵. Dažnai jie būna pagaminti iš betono; toks metodas vadinamas **pilkąja infrastruktūra**.
- Potvynių poveikį gali sumažinti salpos, šlapynės ar upių vingiai. Tokie sprendimai vadinami **žaliąja infrastruktūra**. Pagal Potvynių direktyvos 7 straipsnį PRVP turi būti atsižvelgiama į teritorijas, turinčias potvynių vandens sulaikymo potencialą, pvz., natūralias salpas.

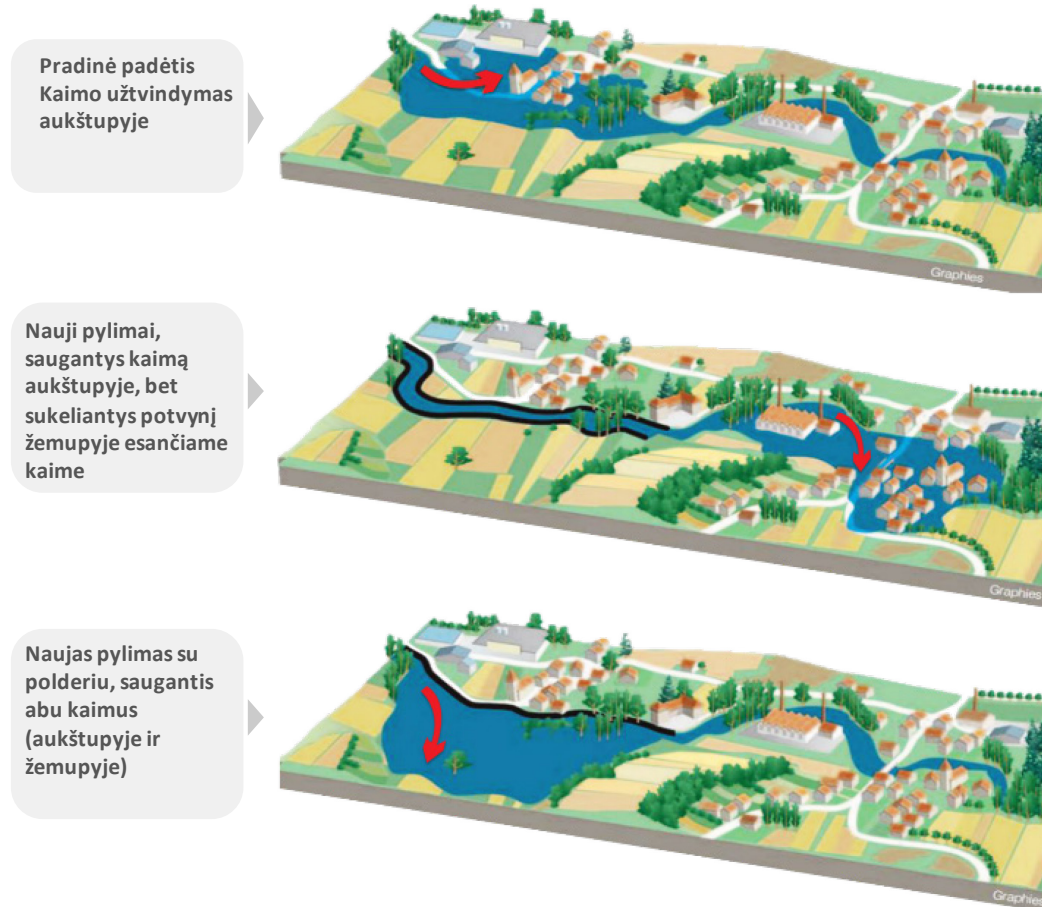
16. Be struktūrinės pilkosios ir žaliosios infrastruktūrų (žr. **1 priedą**), yra ir kitų sprendimų, galinčių sumažinti potvynių poveikį žmonėms ir turtui. Be kita ko, tai žemės paskirties planavimas²⁶, informavimo veikla²⁷ ir draudimas. Jie vadinami **nestruktūrinėmis priemonėmis**.

²⁵ EAA ataskaita Nr. 14/2017 [Green Infrastructure and Flood Management - Promoting cost-efficient flood risk reduction via green infrastructure solutions](#) („Žalioji infrastruktūra ir potvynių valdymas: ekonomiškai efektyvus potvynių rizikos mažinimas pasitelkiant žaliosios infrastruktūros sprendimus“).

²⁶ Potvynių direktyvos 7 straipsnyje nustatyta, kad potvynių rizikos valdymo planuose turi būti atsižvelgiama į tokius aspektus, kai tinkama.

²⁷ Potvynių direktyvos 10 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės turi sudaryti galimybes visuomenei susipažinti su pagrindiniais dokumentais, paminėtais **3 langelyje**, ir skatinti suinteresuotąsias šalis aktyviai dalyvauti rengiant, peržiūrint ir atnaujinant potvynių rizikos valdymo planus.

4 pav. Potvynių išvengimo žemupiuose principo iliustracija

Šaltinis – Agence française pour la biodiversité – Graphies.

Europos Komisijos ir valstybių narių vaidmuo

17. Komisijos Aplinkos generalinis direktoratas atlieka Potvynių direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ir įgyvendinimo koordinavimo ir priežiūros vaidmenį. Taip pat jis turi įgaliojimus inicijuoti pažeidimo nagrinėjimo procedūras, kai valstybės narės nevykdo reikalavimų. Kiti Komisijos generaliniai direktoratai, daugiausia Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas bei Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas, taip pat dalyvauja įgyvendinant su potvyniais susijusius veiksmus valdydami Europos struktūrinius ir investicijų fondus (ESIF²⁸) (žr. **21 punktą**).

²⁸ Tai penki pagrindiniai ES fondai, įskaitant Europos regioninės plėtros fondą (ERPF), Sanglaudos fondą ir Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai (EŽŪFKP), kuriais visoje ES bendrai remiama ekonominė plėtra.

18. Komisija planuoja 2019 m. užbaigti su vandeniu susijusių teisės aktų vertinimą, siekdama ateityje toliau plėtoti ES vandens politiką, įskaitant potvynių rizikos valdymą.

19. Valstybės narės yra atsakingos už faktinį Potvynių direktyvos įgyvendinimą valdant potvynių riziką. Tuo tikslu valstybės narės paskyrė upių baseinų rajonų institucijas.

Direktyvoje numatyta, kad valstybės narės turi įvertinti visos žemės, kuri paprastai nėra po vandeniu, užtvindymo riziką, planuoti buvusių ir tikėtinai būsimų potvynių mastą, sudaryti pažeidžiamo turto ir žmonių žemėlapius bei imtis priemonių potvynių rizikai mažinti (žr. **3 langelį**).

3 langelis. Potvynių direktyvoje numatyta, kad valstybės narės turi parengti:

- 1) **preliminarius potvynių rizikos vertinimus** iki 2011 m. gruodžio mėn., juose apibūdinant didelius potvynius, kurie įvyko praeityje, bei panašius reiškinius, galinčius įvykti ateityje;
- 2) **potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapius**²⁹ iki 2013 m. gruodžio mėn., juose nurodant, kur konkretus potvynis galėjo turėti neigiamų padarinių;
- 3) **potvynių rizikos valdymo planus (PRVP)**, taikomus 2016–2021 m. laikotarpiui, iki 2015 m. gruodžio mėn., juose apibrėžiant potvynių prevencijos, apsaugos nuo jų ir pasirengimo jiems priemones.

20. Direktyvoje taip pat numatyta, kad valstybės narės koordinuoti savo potvynių rizikos valdymo praktiką tarpvalstybiniuose upių baseinuose ir vengtų priemonių, dėl kurių kaimyninėse šalyse padidėtų potvynių rizika. Pirmas Direktyvos Potvynių rizikos valdymo planų (PRVP) įgyvendinimo ciklas apima 2016–2021 m. laikotarpį; antras etapas – 2022–2027 m. laikotarpį.

21. ESIF programoms, valdomoms bendromis pastangomis, valstybės narės parengia programavimo dokumentus, kuriuos vėliau Komisija įvertina ir patvirtina. Valstybės narės parengia, įgyvendina ir kontroliuoja į programas įtrauktas priemones. Pagal šias programas bendrai gali būti finansuojami PRVP numatyti su potvyniais susiję veiksmai.

²⁹ Ataskaitos, kuriose įvertinami kiekvienos ES valstybės narės potvynių žemėlapių, skelbiamos [Komisijos svetainėje](http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/overview.htm), DG ENV (http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/overview.htm).

ES turimos lėšos

22. Potvynių rizikos valdymo išlaidos apmokamos ir iš valstybių narių, ir iš ES biudžeto. Su potvyniais susijusių išlaidų duomenys nėra sistemingai renkami ir teikiami nei valstybėse narėse, nei Europos Komisijoje.

23. Atlikus su potvyniais susijusių valstybių narių išlaidų tyrimą³⁰, Komisija nustatė, kad 17 valstybių narių, kurios galėjo naudotis informacija, per ketverių metų laikotarpį iki 2015 m. kasmet vidutiniškai išleido **2,5 mlrd. EUR**³¹ lėšų iš nacionalinių ir ES šaltinių.

24. Iš ERPF, Sanglaudos fondo ir EŽŪFKP potvyniams skirtų sumų kiekybiškai įvertinti negalima. 2014–2020 m. ERPF ir Sanglaudos fondo išlaidos prisitaikymui prie klimato kaitos bei su klimato kaita susijusios rizikos, įskaitant potvynius, eroziją, gaisrus, audras ir sausrą, prevencijai ir valdymui sudarė apie **6,3 mlrd. EUR**³², t. y. kasmet vidutiniškai apie 0,9 mlrd. EUR. Tik nežinoma šios sumos dalis yra siejama su potvyniais. Patikimų EŽŪFKP potvyniams skirtų sumų įverčių nėra.

AUDITO APIMTIS IR METODAS

25. Mes siekėme nustatyti, ar potvynių prevencija, apsauga nuo jų ir pasirengimas jiems pagal Potvynių direktyvą yra grindžiami patikima sistema ir ar taikomas metodas gali būti efektyvus.

³⁰ Vandens pagrindų direktyvos ir Potvynių direktyvos bendra įgyvendinimo strategija, [Flood Risk Management in the EU and the Floods Directive's 1st Cycle of Implementation \(2009–15\) - A questionnaire based report](#) („Potvynių rizikos valdymas ES ir pirmas Potvynių direktyvos įgyvendinimo etapas (2009–2015 m.): klausimynu pagrįsta ataskaita“), p. 217.

³¹ Remdamasi Belgijos, Čekijos, Danijos, Vokietijos, Airijos, Ispanijos, Prancūzijos, Kroatijos, Italijos, Latvijos, Maltos, Nyderlandų, Austrijos, Portugalijos, Rumunijos, Slovakijos ir Jungtinės Karalystės pateikta informacija, Komisija nustatė, kad per ketverius metus į potvynių rizikos mažinimą investuota apie 10 mlrd. EUR. Skaičiavimai pagrįsti atsakymais į klausimyno 5.14 klausimą (p. 146).

³² Duomenys gauti 2018 5 31 iš [Cohesiondata.ec.europa.eu/EU-Level/ESIF-2014–2020](https://cohesiondata.ec.europa.eu/EU-Level/ESIF-2014–2020). (<https://cohesiondata.ec.europa.eu/EU-Level/ESIF-2014–2020-categorisation-ERDF-ESF-CF-planned/9fpg-67a4>).

26. Tiksliau, išnagrinėjome, ar Potvynių direktyva apskritai turėjo teigiamą poveikį diegiant su potvyniais susijusių veiksmų sistemą; ar valstybės narės tinkamai valdė naudojamus finansinius išteklius ir veiksmingai įgyvendino savo PRVP; ar jos deramai atsižvelgė į kai kurias pagrindines ateities problemas.

27. Audito kriterijus nustatėme remdamiesi ES politikos dokumentais, teisės aktais, Komisijos gairėmis, tyrimais ir kitais leidiniais, susitikimais su valstybių narių institucijomis³³, taip pat bandomąja misija Nyderlanduose, vykusia 2017 m. rugsėjo mėn. Taip pat peržiūrėjome esamą literatūrą ir konsultavomės su klimato kaitos ir draudimo nuo potvynių sričių ekspertais.

28. 2017 m. spalio–gruodžio mėn. surengėme audito patikras atrinktuose upių baseinuose, esančiuose šiose aštuoniose valstybėse narėse: Slovėnijoje, Italijoje, Ispanijoje, Portugalijoje, Rumunijoje, Bulgarijoje, Austrijoje ir Čekijoje³⁴. Šiuose upių baseinuose³⁵ taip pat vietoje patikrinome 31 bendrai finansuojamą su potvyniais susijusį projektą³⁶, kad įvertintume jų atitiktį Potvynių direktyvai ir PRVP.

³³ Liuksemburge ir Prancūzijoje.

³⁴ Aplankėme šiuos upių baseinus:

- Slovėnijoje – Dunojaus ir Šiaurės Adrijos upių baseinus (aplankyti du projektai);
- Italijoje – rytų Alpių upių baseiną (aplankyti trys projektai);
- Ispanijoje – Minjo-Sil ir Galisijos-Kostos upių baseinus (aplankyti trys projektai);
- Portugalijoje – Minjo ir Limos upių baseiną (aplankyti trys projektai);
- Rumunijoje – Ardžešo-Vedios ir Dobrudža Litoralio upių baseinus (aplankyti keturi projektai);
- Bulgarijoje – Dunojaus ir Juodosios jūros upių baseinus (aplankyti keturi projektai);
- Austrijoje – Dunojaus upės baseiną (aplankyti penki projektai);
- Čekijoje – Dunojaus upės baseiną (aplankyti keturi projektai).

³⁵ Įskaitant upių baseinus Nyderlanduose, kur vykdėme bandomąją misiją (aplankyti trys projektai).

³⁶ Projektus atrinkome iš valstybių narių sudarytų sąrašų. Mūsų tikslas buvo aplankyti naujausius projektus, pagal kuriuos buvo įgyvendinamos įvairios priemonės, skirtos skirtingų tipų potvynių problemai spręsti.

29. Taip pat įvertinome, ar Komisija³⁷ užtikrino tinkamą Potvynių direktyvos ir kitose politikos srityse taikomų su potvyniais susijusių priemonių įgyvendinimą.
30. Dar nepasibaigus ankstyvajam 2016–2021 m. laikotarpio PRVP išlaidų etapui, šioje ataskaitoje dėmesys skiriamas šiuose planuose ir ESIF programose numatytoms planuotoms išlaidoms. Todėl ataskaitoje nėra vertinamas pirmajam Potvynių direktyvos etapui suplanuotų priemonių bendras veiksmingumas.
31. Mes nenagrinėjome veiksmų ekstremaliosios situacijos atveju ir atkuriamųjų veiksmų, nes šios srities auditą jau atlikome³⁸ ir bet kuriuo atveju jai netaikoma Potvynių direktyva.

PASTABOS

Potvynių direktyva apskritai turi gerą poveikį ...

32. Šiame skirsnyje vertinama, ar įgyvendinant Potvynių direktyvą pavyko sėkmingai sukurti sistemą, kuri, atsižvelgiant į valstybėse narėse vykstančius pokyčius ir pasitelkiant visus susijusius suinteresuotuosius subjektus, paskatino potvynių rizikos vertinimą ir valdymą.

Direktyva pagerino Komisijos ir valstybių narių veiksmų koordinavimą

33. Komisija peržiūrėjo valstybių narių atsiųstus preliminarinius potvynių rizikos vertinimus bei potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapius³⁹. PRVP šiuo metu peržiūrimi. Šio darbo rezultatai turėtų būti įtraukti į Komisijos ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl

³⁷ Apklausėme pareigūnus iš šių Komisijos generalinių direktoratų (GD): Aplinkos GD (ENV), Klimato politikos GD (CLIMA), Regioninės politikos GD (REGIO), Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD (AGRI), Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD (ECHO) ir Finansinio stabilumo, finansinių paslaugų ir kapitalo rinkų sąjungos GD (FISMA).

³⁸ Žr., pvz., Specialiąją ataskaitą Nr. 3/2008 [The European Union Solidarity Fund: how rapid, efficient and flexible is it?](http://eca.europa.eu) („Europos Sąjungos solidarumo fondas: kiek jis yra greitas, efektyvus ir lankstus?“). (<http://eca.europa.eu>).

³⁹ Ataskaitos, parengtos Komisijai atlikus peržiūrą, skelbiamos [internete](http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/overview.htm) (http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/overview.htm).

Potvynių direktyvos įgyvendinimo, taip pat atsižvelgiant į klimato kaitą, kuri turi būti pateikta iki 2018 m. gruodžio mėn.

34. Komisija patikrino⁴⁰, kaip valstybės narės perkėlė Potvynių direktyvą į nacionalinę teisę. Nuo 2018 m. liepos mėn. Komisija baigė visas pažeidimo nagrinėjimo procedūras, susijusias su teisės aktų perkėlimu į nacionalinę teisę; visgi dar nebaigtos nagrinėti dvi bylos dėl pavėluotai pateiktų Graikijos ir Ispanijos PRVP.

35. Potvynių direktyva privalo būti įgyvendinama derinant su Vandens pagrindų direktyva. Tokį koordinavimą Komisija iš esmės užtikrina taikydama bendrą įgyvendinimo strategiją, kuria remiamas abiejų direktyvų įgyvendinimas, visų pirma per Potvynių darbo grupę, žinomą kaip F darbo grupę, kurioje valstybės narės dalijasi patirtimi.

36. Nustatėme, kad F darbo grupė, kurioje Komisija bendradarbiauja su valstybėmis narėmis, dirba sėkmingai⁴¹.

37. Potvynių direktyvoje numatyta, kad už rizikos vertinimą ir planavimą atsako pačios valstybės narės. Apskritai nustatėme, kad valstybių narių atsakingos institucijos užtikrino aiškų vaidmenų ir atsakomybės pasidalijimą tarp įvairių įstaigų, veikiančių nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygiu.

Potvynių direktyva paskatino pažangą potvynių rizikos vertinimo srityje

38. Pagrindinis Potvynių direktyvos rezultatas – potvynių rizikos apibrėžties standartizavimas. Potvynių rizika – tai tikimybė, kad gali kilti potvynis, taip pat jo poveikis žmonėms, aplinkai, kultūros paveldui ir ekonomikai. Visos aplankytos valstybės narės taikė šį principą potvynių rizikai nustatyti.

⁴⁰ Šie patikrinimai, kuriuos atliko Komisija, žinomi kaip perkėlimo į nacionalinę teisę ir atitikties patikrinimai.

⁴¹ Pavyzdžiui, šiame forume Komisija ir valstybės narės apsikeitė informacija apie gerąją patirtį; pažangą politikos, mokslinių tyrimų ir projektų srityje; naujus potvynių rizikos valdymo gerinimo ES būdus.

39. Visos mūsų aplinkytos valstybės narės savo vertinimo ir valdymo procesams taikė penkių pakopų principą (žr. **5 pav.**), kuris yra būtinas pagal Potvynių direktyvą.

5 pav. Rizikos vertinimo ir valdymo penkių pakopų principas, privalomas pagal Potvynių direktyvą

Šaltinis – Europos Audito Rūmai.

40. Potvynių grėsmės žemėlapiuose atsispindi potvynių mastas įvairių potvynių tikimybės scenarijų atvejais. Visos aplinkytos valstybės narės vadovavosi trimis potvynių tikimybės scenarijais, numatytais Potvynių direktyvoje: mažos tikimybės, vidutinės tikimybės ir didelės tikimybės scenarijais. Pagal Potvynių direktyvą taip pat reikalaujama, kad kiekvieno tikimybės scenarijaus potvynių grėsmės žemėlapiuose be potvynių masto būtų pavaizduotas vandens gylis (žr. vieną pavyzdį **II priede**) ir, jeigu tinkama, vandens srauto greitis. Šie parametrai labai svarbūs vertinant galimą potvynio žalą turtui ir žmonių gyvybėms, ypač staigių potvynių atveju. Valstybės narės parengė žemėlapius taikydamos sudėtingus modelius, suderintus pagal vietoje atliktus matavimus (taip pat žr. **63–67 punktus**).

Potvynių direktyva pagrįsta anksčiau atliktais darbais, įskaitant tebevykstantį ilgametį valstybių narių bendradarbiavimą

41. Siekiant išvengti darbų dubliavimo, pagal Potvynių direktyvą valstybėms narėms leidžiama naudoti esamus rizikos vertinimo ir planavimo dokumentus. Pavyzdžiui, Italija ir Portugalija naudojo esamus dokumentais užuot atlikę naują preliminarų potvynių rizikos vertinimą, o tai užtikrino praktikos tęstinumą.

42. Potvynių direktyva įpareigoja atsakingas institucijas kiekviename rizikos vertinimo ir planavimo proceso etape atsižvelgti į tarpvalstybinius aspektus (žr. **4 langelį**).

4 langelis. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas: nuolat Potvynių direktyvos dėmesio centre

Preliminarūs potvynių rizikos vertinimai: valstybės narės keičiasi svarbia informacija apie tarptautinius upių baseinų rajonus.

Galimos didelės potvynių rizikos teritorijos (GDPRT): valstybės narės nustato GDPRT tarptautiniuose upių baseinų rajonuose.

Potvynių grėsmės žemėlapiai ir potvynių rizikos žemėlapiai: valstybės narės keičiasi informacija prieš pradėdamos rengti bet kurios tarpvalstybinės GDPRT potvynių grėsmės žemėlapius ir potvynių rizikos žemėlapius.

Potvynių rizikos valdymo planai: į šiuos planus nėra įtraukiamos priemonės, dėl kurių kitose šalyse gerokai padidėja potvynių rizika žemupiuose ar aukštupiuose.

Šaltinis – Europos Audito Rūmai, remiantis Potvynių direktyva.

43. Tarpvalstybinės su potvyniais susijusios priemonės grindžiamos vykstančiu ilgamečiu valstybių narių bendradarbiavimu; daugiausia jos apima keitimąsi informaciją dvišaliuose susitikimuose, informacijos teikimą apie hidrologines prognozes ir techninių standartų derinimą. Aplankytos valstybės narės dar neparengė tarptautinių PRVP tarptautinių upių baseinų rajonų lygiu, kaip rekomenduojama Potvynių direktyvoje⁴².

Valstybės narės vykdė piliečių informavimo veiklą

44. Informuojant ir konsultuojant visuomenę ugdomas piliečių sąmoningumas potvynių rizikos srityje. Pagal Potvynių direktyvą reikalaujama, kad valstybės narės informuotų visuomenę apie preliminarų potvynių rizikos vertinimą, potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapius bei PRVP. Nustatėme, kad visos valstybės narės įvykdė šį reikalavimą minėtą informaciją paskelbdamos internete.

⁴² Šiuo požiūriu yra naujausių pokyčių, pavyzdžiui Austrija ir Slovėnija įgyvendina projektą DAMWARM (Dravos ir Mūros vandentvarka ir rizikos valdymas), kuriuo siekiama sukurti tarpvalstybinę bendrą vandens srautų prognozavimo sistemą. Šis projektas taip pat vykdomas atsižvelgiant į patirtį, susijusią su šimtmečio potvyniu, kilusiu 2012 m. lapkričio mėn., kuris visoje Slovėnijos teritorijoje padarė žalos už 373 mln. EUR.

45. Gerosios patirties pavyzdys yra Nyderlandai ir Portugalija, kurios išanalizavo informuotumo apie potvynių riziką lygį. Tačiau jos nustatė, kad informuotumo lygis išlieka žemas.

... tačiau skiriant lėšas buvo trūkumų

46. Šiame skirsnyje apžvelgiame procedūras, taikomas valstybių narių skiriant lėšas potvynių rizikos valdymui.

Potvynių rizikos valdymo planuose nustatyti tikslai paprastai nėra kiekybiškai įvertinti ar numatyti apibrėžtam laikotarpiui

47. Pagal patikimo finansų valdymo principus politikos tikslai turi būti konkrečiai, tinkamai ir laiku suformuluoti taip, kad jie būtų pamatuojami ir pasiekiami. Potvynių direktyvos 7 straipsnis įpareigoja valstybes narės nustatyti tinkamu potvynių rizikos valdymo tikslus ir įtraukti jų įgyvendinimo priemones į savo PRVP.

48. Austrijoje tikslams pasiekti buvo nustatytas laikotarpis, o institucijos taikė septynias kategorijas įvertinti pažangai, padarytai įgyvendinant priemones. Nustatėme, kad Nyderlanduose programai „Room for the River“ buvo taikomi kiekybiškai įvertinti tikslai (žr. **67 punktą**).

49. Tačiau kitose aplankytose septyniose valstybėse narėse PRVP numatyti politikos tikslai apskritai buvo pernelyg plataus masto. Pavyzdžiui, Italijos rytų Alpių regionui parengtame plane Potvynių direktyvos tikslai nebuvo pritaikyti baseinui, į planą įtraukti bendrieji tikslai: mažinti neigiamą potvynių poveikį i) žmonių sveikatai, ii) aplinkai, ii) kultūros paveldui ir iv) ekonominei veiklai. Šiame plane nenustatyti kiekybiškai įvertinami ir per apibrėžtą laiką pasiektini tikslai. 2015 m. vertindama PRVP projektus, Komisija priėjo panašią išvadą.

Planuotoms su potvyniais susijusioms priemonėms nustatytos ir užtikrintos nepakankamos lėšos, tarpvalstybinių investicijų finansavimas buvo ribotas

50. PRVP reikia apibrėžti su potvyniais susijusių priemonių finansavimo šaltinius, o valstybės narės institucijos turi užtikrinti reikalingą finansavimą. Įvertinome, koku mastu

PRVP nustatytos nacionalinės ir ES lėšos, kurios gali būti faktiškai panaudotos su potvyniais susijusioms priemonėms, įskaitant tarpvalstybines investicijas.

Finansavimo šaltiniai apibrėžti ir užtikrinti tik iš dalies

51. Šešiuose iš devynių aplankytų valstybių narių PRVP nėra aiškiai apibrėžtas finansavimui reikalingų lėšų šaltinis ir suma (žr. **5 langelį**). **49 punkte** paminėtame Komisijos vertinime teigiama, kad tik mažumoje peržiūrėtų planų projektų pateikiama aiški informacija apie turimą biudžetą.

5 langelis. Trūkumai PRVP apibrėžiant reikiamas sumas ir atitinkamus finansavimo šaltinius

Austrija: nacionaliniame PRVP nurodytas maždaug 30 % priemonių reikalingų lėšų šaltinis, bet ne išlaidų suma.

Čekija: nacionaliniame PRVP nustatytos tik prevencinių priemonių išlaidos, bet lėšų šaltiniai nenurodyti.

Italija: patikrintame regioniniame PRVP neapibrėžti turimi finansavimo šaltiniai.

Portugalija: Portugalijos žemyninės dalies PRVP nenurodyti galimi 25 % priemonių finansavimo šaltiniai.

Rumunija: dviejuose patikrintuose regioniniuose PRVP nenurodyti maždaug 35 % priemonių finansavimo šaltiniai.

Ispanija: 15 priemonių nenurodytos reikalingos sumos arba aiškiai neapibrėžti biudžeto šaltiniai.

52. PRVP nėra finansavimo programos. Plane užfiksuota suma nebūtinai yra prieinama. Planus tvarkančios upių baseinų institucijos paprastai neturi jokių įgaliojimų, susijusių su finansavimu. Planus finansuoja ir sprendimus pagal savo pačios procedūras priima ne viena institucija. Esant tokiai padėčiai, atsiranda netikrumas dėl su potvyniais susijusių priemonių finansavimo. Pavyzdžiui, tikrindami Italijos rytų Alpių upių baseinų rajoną nustatėme, kad skirtumas tarp planuotų išlaidų ir turimų lėšų sudaro daugiau nei 1,1 mlrd. EUR, arba 80 %.

53. Tačiau radome įrodymų, kad buvo stengiamasi užtikrinti su potvyniais susijusių priemonių finansavimą. Nyderlandų Delta fondas iki 2030 m. su potvyniais susijusioms investicijoms skyrė apie 7 mlrd. EUR ir apibrėžė savo finansinius poreikius iki 2050 m.

Slovėnija aiškiai apibrėžė finansavimo šaltinius apytikriai 75 % iš 540 mln. EUR, kurių reikia 2017–2021 m. laikotarpiui.

Prie kai kurių PRVP finansavimo prisidėta ES lėšomis.

54. Keturiose iš aplankytų valstybių narių ES lėšos sudaro didelę finansavimo dalį (žr. **6 langelį**).

6 langelis. ES lėšos: svarbus PRVP finansavimo šaltinis

Čekija plačiai panaudoja ES lėšas investicijų į apsaugą nuo potvynių finansavimui. 2014–2020 m. bendrai iš Sanglaudos fondo lėšų finansuojamai veiklos programai „Environment“ tenka apie 35 % numatytų 545 mln. EUR išlaidų.

Portugalijoje ES lėšos, daugiausia Sanglaudos fondo lėšos⁴³, nurodytos kaip galimas maždaug 96 % GDPRT esančių priemonių finansavimo šaltinis, todėl priemonės gali būti bendrai finansuojamos ES lėšomis.

Didelė **Rumunijos** infrastruktūros veiklos programa aiškiai siejama su regioniniais PRVP, pagal ją bendrai Sanglaudos fondo lėšomis finansuojama 364 mln. EUR suma skirta kovos su potvyniais ir pakrančių erozija priemonėms.

Slovėnijos veiklos programai, kuri bendrai finansuojama ERPF ir Sanglaudos fondo lėšomis, atitinka 25 % reikalingo metinio finansavimo.

55. Dvi aplankytos Ispanijos upių baseinų institucijos turėjo nevienodas galimybes pasinaudoti ES finansavimu: viename upių baseine taikomos kovos su potvyniais priemonės neatitiko ERPF bendro finansavimo reikalavimų, bet kartu nebuvo užtikrintas ir nacionalinis finansavimas⁴⁴. Todėl atsirado dviejų aplankytų projektų biudžeto trūkumas. Priešingai, kitame upių baseine pagal ERPF veiklos programą buvo finansuojama 15 % PRVP.

⁴³ Azorų salose parama šios rūšies veiksams skiriama pagal ERPF Europos regioninę veiksmų programą.

⁴⁴ 2009–2017 m. atitinkamos ministerijos investicijų biudžetas vandens srityje buvo sumažintas apie 60 %.

56. Rumunija skyrė 44 % dideliems infrastruktūros projektams skirtos veiksmų programos tikslo, nustatyto pagal prioritetinę kryptį „Prisitaikymo prie klimato kaitos skatinimas, rizikos prevencija ir valdymas“ (žr. **6 langelį**) vienam pakrantės apsaugos projektui, skirtam atkurti 13 km paplūdimio Juodojoje Jūroje. Šis projektas bus naudingas vietos nekilnojamojo turto ir turizmo rinkoms. Tai reiškia, kad likusieji 239 mln. EUR ES lėšų pagal šią veiklos programą galėtų būti panaudoti maždaug dviejų trečdalių potvynių prevencijos ir apsaugos nuo jų projektų, apibrėžtų kaip prioritetiniai, išlaidoms padengti.

Su potvyniais susijusios išlaidos tarpvalstybinėms investicijoms buvo ribotos

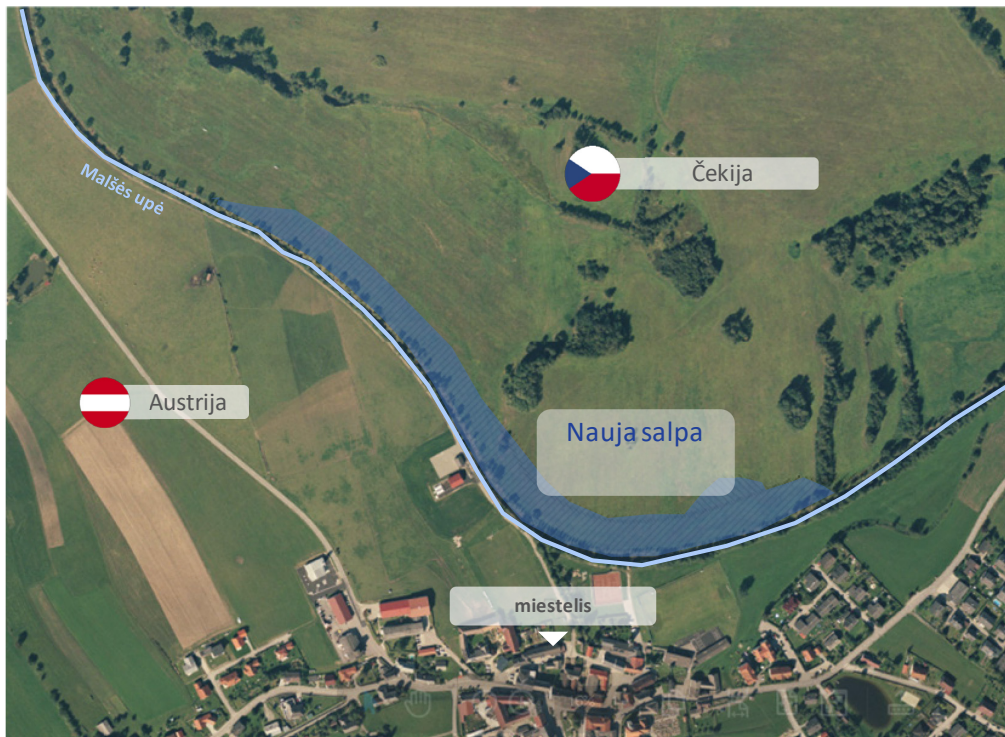
57. Tarpvalstybinius projektus daugiausia sudarė informacijos mainai (žr. **20, 42 ir 43 punktus**). Finansavimas apsiribojo su potvyniais susijusia infrastruktūra, turinčia galimą tarptautinį poveikį. Tačiau nustatėme ir teigiamų pavyzdžių; vienas jų pateikiamas **7 langelyje**.

7 langelis. Tarpvalstybinės investicijos, kurioms pridėtinės vertės suteikė ES lėšos

Vieno projekto tikslas buvo apsaugoti Austrijos kaimą prie sienos su Čekija nuo upių potvynio (žr. toliau **pav.**). Jis apėmė salpos išplėtimą dirbamojoje žemėje, esančioje Čekijos teritorijoje. Austrija neturėjo pakankamai ploto tokiai salpai. Už darbus Austrija sumokėjo pasinaudodama INTERREG bendru finansavimu, kuris sudarė 75 % reikalingų lėšų⁴⁵. Austrija nebūtų įgyvendinusi šio projekto, jeigu ne ES finansavimas.

⁴⁵ Bendrų sanglaudos politikos veiksmų ir mainų tarp įvairių valstybių narių nacionalinių, regioninių ir vietos suinteresuotųjų subjektų sistema.

Austrijos ir Čekijos tarpvalstybinės investicijos

Šaltinis – Adaptuota Europos Audito Rūmų pagal Austrijos institucijų atsiųstą projektą.

Projektų klasifikavimo procedūros turėtų būti labiau siejamos su PRVP nustatytais prioritetais

58. Pagal Potvynių direktyvą reikalaujama, kad PRVP priemonių pirmenybė būtų nustatoma atsižvelgiant į tikslus. Patikrinome, ar valstybės narės taikė tokias procedūras klasifikuodamos ir atrinkdamos projektus.

59. Nustatėme, kad kai kuriais atvejais prioritetai buvo nustatomi pagal objektyvius kriterijus (žr. **8 langelį**).

8 langelis. Klasifikavimo pagal objektyvius kriterijus atvejai

Nyderlandai projektus klasifikuoja pagal matricą, kurioje nurodytas galimos žalos mastas ir infrastruktūros neveikimo tikimybė.

Viename Ispanijos plane GDPRT klasifikuojamos atsižvelgiant į riziką, o ne vien tik į grėsmes, t. y. taip pat atsižvelgta į teritorijų, kuriose gali kilti potvynis, pažeidžiamumą.

60. Mūsų išnagrinėtuose PRVP buvo nurodytos klasifikavimo procedūros. Tačiau septynių iš devynių aplankytų valstybių narių procedūros turėjo trūkumų. Pavyzdžiui, Čekijoje,

Portugalijoje, Rumunijoje ir Slovėnijoje pagrindinis klasifikavimo kriterijus buvo projekto parengtumas įgyvendinimui, o ne galimas jo veiksmingumas. Rumunijoje siūlyta finansuoti projektą pagal veiklos programą, net jeigu pagal patvirtintą metodiką jis nebuvo priskirtas prie prioritetinių projektų, nes buvo parengta galimybių studija.

Nors valstybės narės pradėjo įgyvendinti savo potvynių rizikos valdymo planus, juos reikia tobulinti

61. Potvynių direktyvoje numatyta, kad PRVP atsižvelgiama į projektų sąnaudas ir naudą. Šiame skirsnyje įvertinama, koku mastu įgyvendinant PRVP valstybės narės atsižvelgė į tokius aspektus, panaudodamos technologijas ir kokybiškus duomenis, taikydamos sąnaudų ir naudos analizę bei modelius.

62. Taip pat vertinama, koku mastu valstybės narės derino Potvynių direktyvos įgyvendinimą su Vandens pagrindų direktyva ir atitinkamai apsvarstė galimybę panaudoti žaliąją infrastruktūrą sprendžiant potvynių rizikos problemas⁴⁶.

Duomenys: pagrindinė potvynių rizikos valdymo informacija

63. Potvynių rizikos valdymui reikia kokybiškų duomenų apie oro sąlygas ir kritulius, topografiją ir žemės dangą, upes ir hidrologines sistemas bei žmogaus vykdomą veiklą. Nustatėme, kad informacija apie grėsmę ir riziką renkama iš įvairių šaltinių, pvz., CORINE Land Cover⁴⁷, gyventojų surašymų, topografinių duomenų ir informacijos iš prekybos registru, meteorologinių ir hidrologinių duomenų. Apskritai nustatyta, kad potvynių prognozės ir ankstyvojo perspėjimo sistemos (taip pat žr. **43 punktą**) yra labai svarbios didinant parengtumą.

⁴⁶ Vandens pagrindų direktyvoje reikalaujama, kad būtų užtikrinta visų vandens telkinių gera „ekologinė būklė“. Pavyzdžiui, betoniniai kanalai leidžiami tik tam tikromis sąlygomis ir tik ėmusi visų įmanomų priemonių sušvelninti neigiamą poveikį augalams ir gyvūnams.

⁴⁷ [Programa](#), tvarkoma vadovaujant Europos Audito Rūmams, kurią sudaro 44 klasių žemės dangos aprašas ir kuri pateikiama kaip kartografinis produktas (mastelis – 1:100 000).

64. Rumunijoje radome topografinių ir žemės naudojimo duomenų, kurie labai svarbūs modeliuojant lietaus vandens nutekėjimą ir susidarančius upių srautus, trūkumą. Taip pat pastebėjome, kad Rumunija neseniai ėmėsi iniciatyvų, kad pagerintų duomenų kokybę.

65. Nustatėme, kad visos aplankytos valstybės narės tiki investicijų į technologijas ir duomenis, kurie naudojami kuriant potvynių riziką suvaldyti padedančius modelius, nauda. Pavyzdžiui, Ispanija, Portugalija, Rumunija ir Slovėnija investavo į lietaus poplūdžių ir upinių potvynių matavimo stočių įrengimą (žr. **9 langelį**). Šios stotys gali teikti geresnius duomenis meteorologinėms ir hidrologinėms, ypač trumpalaikių reiškinių, pvz., staigių potvynių, prognozėms (žr. **8 punktą** ir **1 langelį**).

9 langelis. Patikrintos hidrologinės ir meteorologinės priemonės

Paveikslėlyje pavaizduota Rumunijoje aplankyta upinių potvynių matavimo stotis, kuri renka duomenis apie vandens lygį Dunojuje.

Ispanijoje lankėmės potvynių kontrolės centre, kurį sudaro 186 stotys, išsidėsčiusios visame upių baseine. Centras duomenis tvarko taikydamas hidrologinius ir meteorologinius modelius, kad realiu laiku kontroliuotų potvynių riziką ir teiktų kritulių prognozes prieš 72 val.

Slovėnijoje lankėmės stebėjimo centre, įkurtame įgyvendinant projektą, kurio tikslas – rengti patikimą ir tikslią meteorologinę ir hidrografinę informaciją.

Įgyvendinat projektą taip pat įrengta:

- naujas radaras ir 90 naujų automatizuotų meteorologinių stočių visoje šalyje;
- du nauji okeanografiniai prietaisai jūrų stebėjimo tinklui, bangų aukščiui ir kryptčiai, jūrų srovėms ir jūros paviršiaus temperatūrai matuoti;
- hidrologinė prognozavimo sistema, pagrįsta modeliais.

Upinių potvynių matavimo stotis prie Dunojaus, Rumunija

Šaltinis – Europos Audito Rūmai.

66. Duomenis, gautus iš stebėjimo stočių, galima papildyti informacija iš kitų šaltinių. Pavyzdžiui, aplankytame Italijos upių baseinų rajone įgyvendinus novatorišką bandomąjį projektą „WeSenseIT“ piliečiams suteikta galimybė informacija dalytis socialiniuose tinkluose

ar išmaniųjų telefonų programose. Šie duomenys papildo stebėjimo stočių surinktus duomenis. Tokiu abipusiu piliečių ir institucijų bendravimu siekiama didinti reagavimo pajėgumus. PRVP numatyta priemonė šį projektą įgyvendinti visame upių baseine.

Nors rengiant projektus dauguma aplankytų valstybių narių taikė sąnaudų ir naudos analizę ir modelius, juos reikia patobulinti

67. Visų aplankytų valstybių narių institucijos sudarydamos potvynių rizikos žemėlapius pasitelkė modeliavimą ir įrodymais pagrįstą metodą (žr. **40 punktą**). Modeliavimas taip pat buvo naudingas rengiant su potvyniais susijusius projektus. Pavyzdžiui, taikydamos hidraulinius modelius institucijos galėjo nustatyti, kokių veiksmų reikia imtis (pvz., žr. **10 langelį**).

10 langelis. Tikslas sumažinti vandens lygį, numatytas Nyderlandų programoje „Room for River“

„Room for River“ – tai 2015 m. užbaigta 2,3 mlrd. EUR vertės infrastruktūros programa. Ja buvo siekiama suvaldyti didžiausius vandens srautus toje vietoje, kur Reinas įteka į Nyderlandus, kad būtų sumažintas vandens lygis žemupyje. Taikant mokslinių tyrimų instituto parengtą modelį nustatytas vandens lygis, kurį reikia pasiekti intakuose, kad būtų galima apibrėžti pavienių projektų tikslus.

68. Rengiant ar atrenkant projektus, visos aplankytos valstybės narės, išskyrus Italija ir Portugaliją, atliko sąnaudų ir naudos analizę. Tačiau šios analizės turėjo įvairių trūkumų. Pavyzdžiui, Ispanijoje sąnaudų ir naudos analizė buvo dar rengiama, ji buvo taikoma nesistemiškai ir netinkamai.

Derinant Potvynių direktyvos ir Vandens pagrindų direktyvos įgyvendinimą pasiekta sinergijos

69. Italijos, Slovėnijos ir Ispanijos upių baseinų PRVP dėmesys buvo skirtas ir Vandens pagrindų direktyvos reikalavimų įvykdymui. Italijos ir Slovėnijos PRVP apibrėžtos priemonės, kurios dera su abiejų direktyvų tikslais, ir priemonės, kurios gali prieštarauti šių direktyvų tikslams. Italijoje apie 25 % priemonių buvo pažymėtos kaip priemonės, kurios dera su Vandens pagrindų direktyva, ir tik 1 % priemonių gali jai prieštarauti.

70. Mes išnagrinėjome projektus, įgyvendintus Bulgarijoje ir Rumunijoje, pagal kuriuos taikytos kovos su potvyniais priemonės neatitiko Vandens pagrindų direktyvos reikalavimų. Rengdamos visus patikrintus projektus Bulgarijos institucijos neapsvarstė galimybės panaudoti žaliąją infrastruktūrą (žr. **71–76 punktus**) kaip alternatyvų būdą sulaikyti vandenį žemupyje⁴⁸ (žr. **11 langelį**). Rumunijos institucijos planavo 6 km ilgio upės kranto sutvirtinimui panaudoti betoną ir akmenis, nesvarstydamos galimybės taikyti žaliosios infrastruktūros sprendimus.

11 langelis. Kovos su potvyniais projektai Bulgarijoje neatitinka Vandens pagrindų direktyvos

Nebuvo atlikti jokie trijų aplankytų upių projektų poveikio aplinkai vertinimai.

Įgyvendinant vieną projektą beveik 8 km upės vagos buvo išbetonuota. Toks upės vagos pakeitimas neigiamai paveikė upės „gerą būklę“, kuri reikalaujama pagal Vandens pagrindų direktyvą.

Nustatėme, kad į kaimyninio miesto žemupį galėjo būti atsižvelgta kaip į natūralią vandens sulaikymo priemonę.

Natūralios būklės upė

Upė po projekto

Šaltinis – Europos Audito Rūmai.

Žaliosios infrastruktūros projektai teikia įvairiapusę naudą, tačiau juos gali būti sunku įgyvendinti

71. Naujausioje EAA ataskaitoje⁴⁹ teigiama, kad žalioji infrastruktūra yra ekonomiškai efektyvi potvynių rizikos mažinimo priemonė. Komisija ėmėsi veiksmų, ypač per F darbo

⁴⁸ Aplankytas pakrantės apsaugos projektas į šį vertinimą neįtrauktas.

⁴⁹ EAA ataskaita Nr. 14/2017 [Green Infrastructure and Flood Management - Promoting cost-efficient flood risk reduction via green infrastructure solutions](#) („Žalioji infrastruktūra ir potvynių valdymas: ekonomiškai efektyvius potvynių rizikos mažinimas pasitelkiant žaliosios

grupę, kad paskatintų ekologiškus sprendimus, daugiausia priimdama gairių dokumentus⁵⁰. Mes patikrinome, kiek PRVP buvo skiriamas dėmesys žaliajai infrastruktūrai kaip potvynių valdymo priemonei, ir išnagrinėjome, kaip žalioji infrastruktūra buvo įgyvendinama.

Nedaugelyje planų dėmesys skiriamas žaliajai infrastruktūrai...

72. Portugalijos ir Ispanijos PRVP dėmesys skiriamas žaliajai infrastruktūrai. Pavyzdžiui, viename Ispanijos PRVP numatytos visos apsaugos priemonės sudaro žaliają infrastruktūrą. Viename aplankytame kito Ispanijos upių baseino projekte derinamas pilkasis ir žalioji infrastruktūra (žr. ***12 langelį***).

infrastruktūros sprendimus“). Taip pat žr. EAA ataskaitą Nr. 1/2016 [Flood risks and environmental vulnerability - Exploring the synergies between floodplain restoration, water policies and thematic policies](#) („Potvynių rizika ir aplinkos pažeidžiamumas: tiriant sinergijas tarp salpų atkūrimo, vandens politikos krypčių ir teminių politikos sričių“).

⁵⁰ Žr., pavyzdžiui, bendros įgyvendinimo strategijos darbo grupės parengtą ES politikos dokumentą „Natural Water Retention Measures“ („Natūralios vandens sulaikymo priemonės“), techninė ataskaita – 2014 – 082; Europos Komisija, „A guide to support the selection, design and implementation of Natural Water Retention Measures in Europe - Capturing the multiple benefits of nature-based solutions“ („Natūralių vandens sulaikymo priemonių atrankos, projektavimo ir įgyvendinimo Europoje vadovas: įvairiapusės natūralių sprendimų naudą užtikrinimas“), 2015. Taip pat veikia speciali svetainė <http://nwrn.eu>.

12 langelis. Pilkojo ir žaliojo metodų derinys Ispanijoje

Prasidėjus mūsų aplankyto projekto I etapui (2007–2013 m.), upės vaga buvo išbetonuota naudojant tradicinę stačiakampio formos kanalizaciją.

Projekto II etape (2014–2020 m.) institucijos praplėtė upės vagą taikydamos bioinžinerinius metodus. Išsaugant tą patį hidraulinį pajėgumą ši atkarpa buvo priartinta prie natūralios upės morfologijos, sumažinant poreikį valyti kanalą ir sudarant sąlygas vandeniui lengviau tekėti į natūralias vandens sulaikymo teritorijas. Šis projektas padeda atkurti pakrančių augmeniją vadovaujantis Vandens pagrindų direktyva. Jis apima upės atkarpą, kuri yra lengvai pasiekiami gyventojams, todėl jie gali patys įsitikinti šio sprendimo nauda.

Šaltinis – Europos Audito Rūmai.

73. Tačiau žalioji infrastruktūra sudarė nedidelę mūsų peržiūrėtų kitų šešių valstybių narių PRVP dalį. Čekijoje žalioji infrastruktūra sudarė tik 15 % apsaugos priemonių. Italijoje mažiau nei 2 % iš 469 taikomų priemonių buvo susijusios su žaliaja infrastruktūra.

... yra ir jos įgyvendinimo kliūčių

74. Bent trijų valstybių narių suinteresuotieji subjektai nerėmė žaliosios infrastruktūros. Slovėnijos plane buvo numatyta skatinti žaliąją infrastruktūrą, nors piliečiai ir vietos politikai rinkosi pilkąją infrastruktūrą kaip efektyvesnę apsaugą nuo potvynių. Tokias pat skeptiškas nuotaikas pastebėjome ir Bulgarijoje, kur žalioji infrastruktūra dar nebuvo pradėta kurti, nors ji įtraukta į nacionalinį priemonių katalogą.

75. Taip pat nustatėme, kad yra praktinių žaliosios infrastruktūros įgyvendinimo trukdžių. Pavyzdžiui, Rumunijos valdžios institucijos pareiškė, jog tai, kad nėra žemės registro, kuris yra svarbus nustatant žemės savininkų tapatybę, labai trukdo diegti žaliąją infrastruktūrą. Bulgarijoje institucijos netaiko jokios galimai tinkamų žemės sklypų, kuriuose būtų galima kurti žaliąją infrastruktūrą, nustatymo metodikos. Italijos ir Ispanijos institucijos paaiškino,

kad žalioji infrastruktūra yra menkai išvystyta dėl sudėtingų administracinių ir teisinių procedūrų arba laisvos žemės trūkumo.

76. EŽŪFKP lėšomis taip pat būtų galima finansuoti žaliąsias apsaugos nuo potvynių priemones⁵¹. Visgi nustatėme, kad šiuo metu ribotas EŽŪFKP vaidmuo yra dar vienas trukdis įgyvendinti žaliąją infrastruktūrą (žr. **24 punktą**). Pavyzdžiui, PRVP, kuriuos peržiūrėjome Bulgarijoje, Italijoje, Portugalijoje, Slovėnijoje ir Rumunijoje, nenumatytas bendras EŽŪFKP finansavimas, skirtas apsaugos nuo potvynio priemonėms. Taip pat 2016 m. Europos Komisija padarė išvadą⁵²: „Daugumoje KPP neišnaudota galimybė skatinti natūralias vandens sulaikymo priemones <...>, kurios gali tapti efektyviomis taisomosiomis priemonėmis.“

Kai kurios esminės problemos lieka neišspręstos

77. Vienas iš pagrindinių Potvynių direktyvos priėmimo pateisinimų buvo atsižvelgti į dėl klimato kaitos kylančią potvynių riziką. Iš tiesų Potvynių direktyvoje teigiama, kad dėl klimato kaitos dažnėja dideli potvyniai.

78. Pirmo etapo preliminaruose potvynių rizikos vertinimuose turėjo būti atsižvelgta į klimato kaitos poveikį, remiantis turima ar lengvai prieinama informacija⁵³. Antrame etape, kuris prasidės 2022 m., šių valstybių narių vertinimų ir PRVP „peržiūrų metu turi būti atsižvelgta į galimą klimato kaitos poveikį potvyniams“⁵⁴.

⁵¹ EŽŪFKP faktiškai daugiausia prisideda įgyvendinant tikslą skatinti pritaikymą prie klimato kaitos, rizikos prevenciją ir valdymą, kaip apibrėžta ESIF sistemoje; jo lėšos sudaro apie 76 % šiam tikslui skirtu biudžetu: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes/5>.

⁵² WRC, [European level report: Key descriptive statistics on the consideration of water issues in the Rural Development Programmes 2014–2020](#) („Europos lygio ataskaita: pagrindiniai aprašomieji statistiniai duomenys, susiję su vandens klausimų nagrinėjimu 2014–2020 m. Kaimo plėtros programose“), 2016. Šioje ataskaitoje įvertinta, kaip 2014–2020 m. kaimo plėtros programose atsižvelgta į vandens problemas.

⁵³ Potvynių direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje teigiama: „Šis preliminarus potvynių rizikos įvertinimas, pagrįstas turima ar iš turimos gaunama informacija, pvz., ilgalaikių pokyčių apskaita ir studijomis, ypač apie klimato kaitos poveikį potvyniams, atliekamas siekiant parengti galimos rizikos įvertinimą.“

⁵⁴ Kaip nurodyta Potvynių direktyvos 14 straipsnio 4 dalyje.

79. Potvynių direktyvoje taip pat rekomenduojama, kai tinkama, naudoti nestruktūrines priemones (žr. **16 punktą**). Taip pat įvertinome, koku mastu institucijos taikė tokias priemones kaip draudimas nuo potvynių bei žemės paskirties planavimas potvynių valdyme.

Naujausių žinių apie galimą klimato kaitos poveikį potvyniams trūkumas

80. Aplankytos valstybės narės negalėjo nustatyti klimato kaitos poveikio potvynių mastui, dažnumui ir vietai. Kai kurios tendencijos, pvz., didesnis staigių potvynių skaičius, pripažįstamos, tačiau į potvynių modelius jos neįtrauktos.

Žinių apie klimato kaitos poveikį upių potvyniams ir kritulių periodiškumui trūkumas

81. Bulgarija, Rumunija ir Slovėnija neturi pakankamai informacijos apie klimato kaitos poveikį kritulių periodiškumui ir susijusiems potvyniams ir planuoja šiuo požiūriu atlikti tyrimus antrame Potvynių direktyvos įgyvendinimo etape, kuris prasidės 2022 m. Čekijos institucijos prognozavo didesnį kritulių kiekį pavasarį ir rudenį, o mažesnį – vasarą ir žiemą. Čekijos nacionalinis meteorologijos institutas neketino padidinti potvynių tikimybę atsižvelgiant į klimato kaitos aspektą.

82. EAA pranešė, kad 1960–2015 m. laikotarpiu Pietų Europoje esančiame Iberijos pusiasalyje metinis kritulių kiekis sumažėjo⁵⁵. Toje pačioje ataskaitoje taip pat įspėjama apie didesnius nuostolius, kuriuos sukelia trumpesni ir daugiau lokalizuoti staigūs potvyniai. Tačiau Italijos, Portugalijos ir Ispanijos institucijos kiekybiškai neįvertino klimato kaitos poveikio upinių potvynių ir lietaus poplūdžių tikimybei.

Nevisapusiškai atsižvelgta į jūros lygio kilimą

83. Dėl klimato kaitos kylant jūros lygiui didėja pakrančių potvynių rizika (žr. **9, 10 ir 13 punktus**). Pirmame Potvynių direktyvos įgyvendinimo etape aplankytos valstybės narės,

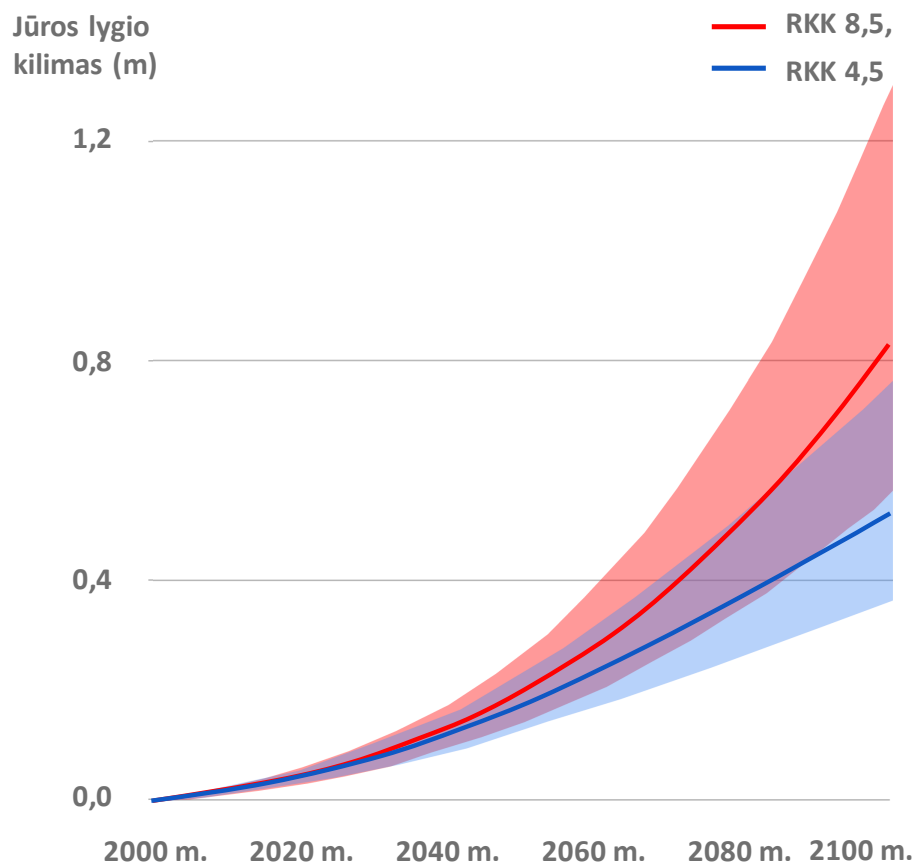
⁵⁵ EAA ataskaita Nr. 1/2017 [Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016: An indicator-based report](#) („Klimato kaita, jos poveikis ir Europos pažeidžiamumas 2016 m.: rodikliais pagrįsta ataskaita“), p. 82.

turinčios jūros pakrantę (Bulgarija, Ispanija, Italija, Nyderlandai, Rumunija ir Slovėnija), išskyrus Portugaliją, konkrečias pakrančių GDPRT apibūdino bendrais bruožais.

84. 2017 m. kovo mėn. vykusio F darbo grupės seminaro, skirto klimato kaitos klausimui, pagrindinė išvada ta, kad dauguma valstybių narių į klimato kaitą atsižvelgė tik apibrėždamas pakrančių, bet ne žemynines GDPRT. Taip pat daugumoje atveju buvo neaišku, kaip į būsimas jūros lygio kilimo tendencijas atsižvelgta taikomose metodikose. Šiuo atveju Bulgarija yra išimtis; ji pateikė įvairias klimato kaitos paskatinto jūros lygio kilimo vertes, nustatytas atsižvelgiant į tris tikimybės laipsnius pagal du scenarijus.

85. Ateityje darysis vis svarbiau, kad valstybės narės, kurių pakrančių regionuose yra įsikūrę pagrindiniai miestai, didelė gyventojų dalis ir infrastruktūra, suprastų, kad pasaulio ir vietos jūros lygis gali kilti. Galima jūros lygio kilimo rizika kiekybiškai įvertinta iki 2050 m.; didesnis neužtikrintumas lemia galimus pokyčius 2050–2100 m. laikotarpiu (žr. **6 pav.**), kuomet jie gali dar paspartėti.

6 pav. Jūros lygio kilimo prognozės XXI a.

Reprezentatyvūs koncentracijos keliai (RKK) yra šiltnamio dujų koncentracijos trajektorijos, kurias naudoja Tarpvyriausybinė klimato kaitos komisija. 2081–2100 m. numatomas RKK 8,5, kas nulems paviršiaus oro temperatūros padidėjimą, palyginamą su 1850–1900 m. (ikipramoniniu laikotarpiu), iki galimo 3,2–5,4 °C intervalo (vidutiniškai 4,3 °C). Numatomas RKK 4,5, kuris nulems paviršiaus oro temperatūros padidėjimą iki galimo 1,7–3,2 °C intervalo (vidutiniškai 2,4 °C).

Šaltinis – EAR, adaptuota pagal Mengel, Levermann ir kt. PNAS, 2016.

Valstybės narės daugiausia naudojosi praėjusio laikotarpio duomenimis, todėl kyla pavojus, kad nebus atsižvelgta į didesnę klimato kaitos riziką

86. Potvynių direktyvoje nereikalaujama, kad sudarant žemėlapius būtų atsižvelgta į klimato kaitos poveikį potvyniams. Sudarydamos potvynių rizikos žemėlapius, visos aplankytos valstybės narės rėmėsi potvynių scenarijais, pagrįstais trimis Potvynių direktyvoje numatytais tikimybėmis (žr. **40 punktą**). Šios potvynių tikimybė nurodyta kaip „galimo pasikartojimo laikotarpis“ arba perteikta procentine potvynio tikimybės konkrečiais metais išraiška. Ši bendro pobūdžio klasifikacija paremta ankstesnio laikotarpio statistikos eilutėmis, kuriose atsižvelgiama tik į ankstesnio laikotarpio hidrologinius ir meteorologinius modelius. Tačiau ji neatspindi būsimų oro sąlygų ar galimų potvynių dažnumo ir masto pokyčių dėl klimato kaitos. Kad į šias sąlygas ateityje būtų atsižvelgta, reikia tinkamų prognozavimo pajėgumų (žr. **80–82 punktus**).

87. Taip pat nustatėme, kad investiciniai sprendimai neretai buvo priimami remiantis rizikos vertinimais ir apsaugos laipsniu, išreikštu metais, pvz., „1 iš 100 metų“. Todėl, esant nepakankamam supratimui apie sparčios klimato kaitos nulemtus rizikos laipsnio pokyčius, investiciniai sprendimai galėjo būti priimami netinkamai (žr. **4–13 punktus**).

88. Staigių potvynių, kuriuos lemia intensyvesnis lietus (žr. **4, 8 ir 82 punktus**), padariniai ir jūros lygio kilimo poveikis (žr. **13 langelį**) gali būti nepakankamai įvertinti, todėl kyla pavojus, kad investicijos bus sumažintos arba baigsis anksčiau, nei tikėtasi, o turtas, į kurį investuota, liks „apleistas“.

13 langelis. Praktika, pagrįsta ankstesnio laikotarpio matavimais, nepakoreguotais atsižvelgiant į jūros lygio kilimą

Šiaurės Italijoje esančios Venecijos ir Triesto matavimo stotys nustatė jūros lygio kilimą remiantis duomenimis, sukauptais per paskutinius 140 metų. Trieste užfiksuotas vidutinis metinis 1,2 mm jūros lygio kilimas; taip pat matoma per paskutinius 20 metų atsiradusi spartesnio jūros lygio kilimo tendencija. Visgi informacija apie būsimą jūros lygio kilimą nebuvo įtraukta į metodiką, kurią institucijos taikė potvynių scenarijams apibrėžti.

Rumunijoje nuo 1860 m. Juodosios jūros lygis pakilo: per 145 metų +33 cm Sulinoje, t. y. vidutiniškai 2,3 mm per metus; per 70 metų +13 cm Konstancoje, t. y. vidutiniškai 1,9 mm per metus. Panašiai Dunojuje padidėjo didžiausias vandens srautas: +12 % per 165 metus. Rengiant apsaugos nuo potvynių projektus nebuvo atsižvelgta į klimato kaitos poveikį jūros lygio kilimui.

Kai valstybės narės pasirinko privatų draudimą nuo potvynių, draudimo aprėptis liko nedidelė

89. ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijoje rekomenduojama visų pirma „skatinti draudimą ir kitus finansinius produktus, skirtus patikimoms investicijoms ir verslo sprendimams“⁵⁶. Skaičiuojant pagal potvynių riziką pakoreguotas draudimo įmokas galima didinti privačių informuotumą apie potvynių riziką ir atgrasyti nuo įsikūrimo teritorijose, kuriose gali kilti potvyniai. Draudimo išmokos atlyginant potvynių padarytą žalą taip pat gali paskatinti ekonomikos atgaivinimą įvykus nelaimei. Draudimo sektoriaus duomenimis⁵⁷, 1980–2017 m. laikotarpiu apie 25 % potvynių sukeltų nuostolių Europoje atlygino draudimas.

90. Kontroliuodama, kaip ši strategija įgyvendinama valstybėse narėse, Komisija nustatė, kad draudimo priemonės nebuvo tinkamai integruotos į nacionalinius sprendimų dėl prisitaikymo prie klimato kaitos priėmimo procesus ar į platesnio masto klimato kaitos rizikos valdymo strategijas. Rengiant ES strategiją Komisija siekė skatinti daugiau naudotis draudimu

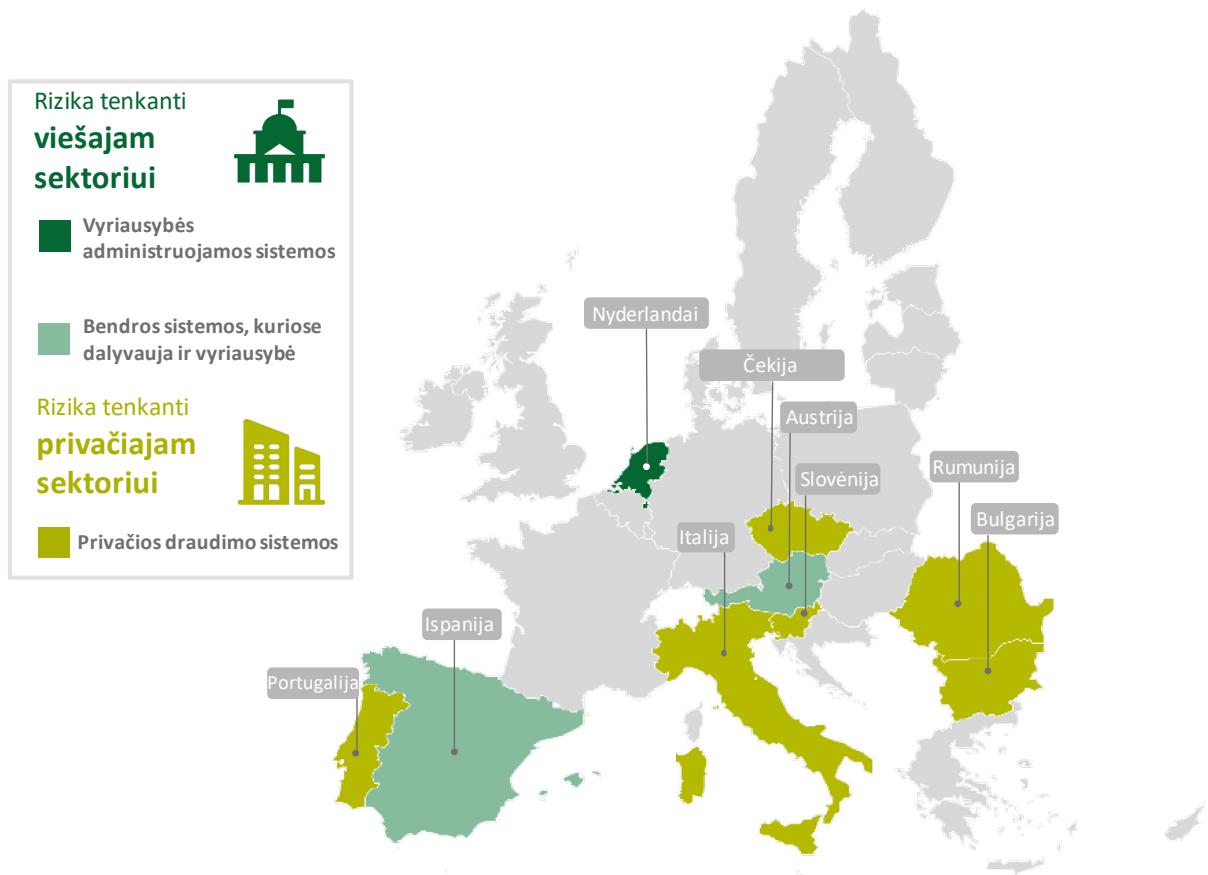
⁵⁶ COM(2013) 216 final, 2013 04 16 „[ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija](#)“, p. 9.

⁵⁷ [NatCatService \(https://natcatservice.munichre.com\)](https://natcatservice.munichre.com).

nuo gaivalinių nelaimių. Jeigu draudimo aprėptis nepadidės, draudimo nuo potvynių įmokos išliks didelės, o tai savo ruožtu dar labiau mažins draudimo paklausą⁵⁸.

91. Nustatėme, kad draudimo nuo potvynių aprėptis yra nedidelė. Nors taikomi įvairūs draudimo modeliai (žr. **7 pav.**), aplankytose valstybėse narėse plačiausiai naudojamosi neprivalomu privačiu draudimu nuo potvynių. Šis modelis naudojamas Bulgarijoje, Čekijoje, Italijoje, Portugalijoje ir Slovėnijoje. Rumunijoje taip pat galioja privataus draudimo sistema, būsto draudimas nuo potvynių yra privalomas. Bulgarijoje, Italijoje ir Rumunijoje nuo potvynių apsidraudžia nedaug žmonių (žr. **14 langelį**).

7 pav. Peržiūrėtų valstybių narių draudimo nuo potvynių sistemų spektras

Šaltinis – Europos Audito Rūmai.

⁵⁸ EBPO, [Flood Management of Flood Risk](#) („Potvynių rizikos valdymas“), 2016, p. 58.

14 langelis. Draudimo nuo potvynių aprėptis

Čekija: 2016 m. 54 % namų ūkių buvo apdrausta nuo gaivalinių nelaimių, bet ne vien nuo potvynių.

Bulgarija: apie 10 % namų ūkių ir pastatų bei 27 % ūkių buvo apdrausta nuo potvynių.

Italija: apie 1 % būstų buvo apdrausta nuo potvynių.

Rumunija: merai turi taikyti iki 110 EUR dydžio baudas neapsidraudusiems nuo potvynių. Nepaisant to, nuo potvynių apdraustas tik 1 namas iš 5.

92. EBPO padarė išvadą, kad dėl mažos draudimo aprėpties vyriausybėms gali būti daromas didesnis spaudimas kompensuoti potvynių padarytus nuostolius, o tai stabdytų draudimo aprėpties didėjimą^{Error! Bookmark not defined.}. Šią padėtį galima iliustruoti Austrijos pavyzdžiu; naujausiame tyrime⁵⁹ nustatyta, kad viešojo kompensavimo sistema „*Katastrophenfonds*“ gali atgrasyti draudimo sektorių nuo svaresnio vaidmens kompensuojant ekstremalių oro sąlygų sukeltus nuostolius.

93. Nyderlanduose labai didelis rizikos laipsnis⁶⁰, kurį lemia didelių pakrančių potvynių, ar užtvankų griūties galimybė, rodo, kad reikia valstybės intervencijos. Valstybinė apsaugos ir prevencijos sistema iš tiesų veikia kaip kolektyvinio ar valstybinio draudimo nuo potvynių sistema.

94. Ispanijoje viešoji įstaiga tvarko draudimo nuo ypatingos rizikos, įskaitant potvynius, sistemą bendradarbiaudamas su privačiuoju sektoriumi. Nustatėme, kad šios sistemos finansavimo modelis ir padengimo turtu mastas turi pranašumų (žr. **15 langelį**).

⁵⁹ Europos Komisija, galutinė ataskaita [Insurance of weather and climate related disaster risk: Inventory and analysis of mechanisms to support damage prevention in the EU](#) („Draudimas nuo su oro ir klimato sąlygomis susijusių nelaimių rizikos: ES žalos prevencijos mechanizmų aprašas ir analizė“), 2017, p. 109.

⁶⁰ Apie 60 % šalies teritorijos gali būti užtvindyta; šioje šalies dalyje gyvena apie 9 mln. žmonių ir pagaminama apie 70 % šalies BVP.

15 langelis. draudimo aprėptis nuo ypatingos rizikos Ispanijoje

Ispanijoje privačios įmonės pagal draudimo sutartis taiko papildomą mokestį už ypatingą riziką, kurį kas mėnesį perveda viešajai įstaigai „Consortio de compensación Seguros“ (CCS), pasilikdamos nedidelę sumą kaip komisinius.

Dėl teisiškai apibrėžtos ypatingos rizikos, pvz., potvynio, atsiradus nuostoliams, juos draudėjui kompensuoja CCS. Pati viešoji įstaiga draudimo liudijimų neišduoda. Ši neprivaloma ypatingos rizikos aprėptis turi būti pridedama prie draudimo padengiant turtu liudijimų.

Europos Komisija^{Error! Bookmark not defined.} nustatė, kad draudimo nuo potvynių aprėptis Ispanijos draudimo rinkoje sudaro daugiau nei 75 % namų ūkių ir prekybos sektoriaus. CCS taip pat yra pagrindinis Ispanijos valstybės institucijų duomenų šaltinis vertinant potvynių padarytus nuostolius, o ypač rengiant sąnaudų ir naudos analizės metodiką.

Buvo taikomos kai kurios žemės naudojimo ir teritorijų planavimo taisyklės, skirtos potvynių rizikai mažinti, tačiau valstybės narės turi imtis papildomų veiksmų

95. Potvynių direktyvoje žemės naudojimas ir teritorijų planavimas įvardinami kaip aspektai, į kuriuos turi būti atsižvelgta PRVP. Tokia veikla yra svarbi ribojant poveikį turtui ir žmonėms teritorijose, kuriose kyla potvynio pavojus (žr. **16 punktą**), ir mažinant paviršinio vandens nutekėjimą iš žemupio rajonų.

96. Nustatėme, kad visos aplankytos valstybės narės taikė kai kurias žemės paskirties planavimo taisykles, kuriomis tam tikra veikla ribojama arba draudžiama teritorijose, kuriose gali kilti potvyniai. Austrija, Slovėnija ir Ispanija aiškiai integravo savo teritorijų planavimo politiką į potvynių rizikos valdymo procesą (žr. **16 langelį**).

16 langelis. Aiškaus teritorijų planavimo integravimo į potvynių rizikos valdymą atvejai

Austrijos pavojaus zonų planuose parodytos teritorijos, kurioms kyla potvynių, kalnų srovių, lavinų ir erozijos pavojus. Savivaldybių suskirstymo zonomis ir plėtros planuose pateikiama informacija apie pavojaus zonas; ja remiamasi toliau planuojant veiksmus.

Ispanijos institucijos teritorijų planavimo įstatymo priėmimą nurodė kaip vieną iš svarbiausių laimėjimų įgyvendinant Potvynių direktyvą. Pagrindinėje potvynių zonoje, kurioje nustatyta vidutinė potvynių tikimybė, griežti apribojimai taikomi daugumai žemės paskirčių.

97. Tačiau penkiose aplankytose valstybėse narėse teritorijos, kuriose gali kilti potvyniai, neretai apibrėžtos neaiškiai arba ne visada buvo pateikiama nuoroda į potvynių grėsmės žemėlapius, kurie yra privalomi pagal Potvynių direktyvą. Pavyzdžiui, nors Rumunija įvedė apribojimus „užliejamose teritorijose“, ši sąvoka nėra aiškiai apibrėžta, o įstatyme ji nėra siejama su potvynių žemėlapiais. Taisyklėse nenurodomas nei potvynių tipas, nei dažnumas, taip pat neatsižvelgiama į vandens gylį.

98. Bulgarijos, Čekijos, Portugalijos ir Rumunijos PRVP numatytos dar neįgyvendintos priemonės siekiant atnaujinti planavimo taisyklės arba geriau integruoti žemės paskirties planavimą į potvynių rizikos valdymą; tokiu būdu pripažįstama, kad galiojančios taisyklės turi trūkumų. Portugalijoje nacionalinėmis prevencijos priemonėmis siekiama nustatyti potvynių teritorijas remiantis potvynių scenarijais. Šia priemone ketinama nustatyti statybos sąlygas teritorijose, kuriose yra vidutinė potvynių tikimybė, ir uždrausti statybas teritorijose, kuriose potvynių tikimybė yra didelė.

99. Visos aplankytos valstybės narės taiko teisinės priemones turtui perkelti, pavyzdžiui, jį nusavinant (žr. **8 pav.**). Tačiau aplankytų valstybių narių institucijos paaiškino, kad šie įgaliojimai įgyvendinami retai arba jų imamasi tik kaip paskutinės priemonės. Toks principas taikomas visur daugiausia todėl, kad turto ir žmonių perkėlimo sąlygas teisiškai sunku ir brangu įvykdyti.

8 pav. Turto nusavinimo atvejis Ispanijos pietuose

Ankstesnė padėtis

Padėtis po projekto užbaigimo

□ Teritorijose, kuriose statiniai buvo išardyti

Šaltinis – EAR, remiantis Ispanijos žemės ūkio, žuvininkystės, maisto ir aplinkos ministerija.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

100. Nustatėme, kad apskritai Potvynių direktyva turi teigiamą poveikį (žr. **32–45 punktus**), ypač turint omenyje Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimą (žr. **33–37 punktus**) bei potvynių rizikos vertinimą (žr. **38–40 punktus**). Buvo trūkumų, taip pat ir gerosios patirties, susijusios su finansavimo skyrimu (žr. **50–57 punktus**), prioritetinių su potvyniais susijusių priemonių nustatymu (žr. **58–60 punktus**) ir potvynių rizikos valdymo planų įgyvendinimu (žr. **61–76 punktus**). Lieka neišspręstos problemos dėl patikimesnio klimato kaitos, draudimo nuo potvynių sistemų ir teritorijų planavimo aspektų integravimo į potvynių rizikos valdymo procesą (žr. – punktus).

101. Potvynių direktyva pagerino Komisijos ir valstybių narių veiksmų koordinavimą, pasiekta pažangos potvynių rizikos vertinimo srityje. Potvynių direktyva parengta atsižvelgiant į vykdomus darbus, įskaitant ilgametį valstybių narių bendradarbiavimą. Tačiau tarptautinis bendradarbiavimas daugiausia vyko keičiantis informacijas, tačiau jis neapėmė tarptautinio bendro upių baseinų planavimo (žr. **32–45 punktus**).

102. PRVP numatyti tikslai apskritai nebuvo nei kiekybiškai įvertinti nei nustatyti apibrėžtam laikotarpiui. Septynių aplankytų valstybių narių PRVP nustatyti pernelyg plataus masto politikos tikslai. Tai trukdė įvertinti rezultatus ir sukurti procese dalyvaujančių institucijų atskaitomybės sistemą (žr. **47–49 punktus**).

1 rekomendacija. Gerinti atskaitomybę

Vykdydama priežiūros funkciją, numatytą Potvynių direktyvoje, ir peržiūrėdama antro ir paskesnių etapų PRVP, **Komisija** turi patikrinti, ar valstybės narės nustatė kiekybiškai įvertintus apibrėžto laikotarpio tikslus su potvyniais susijusioms priemonėms, sudarydamos sąlygas siekti pažangos, kuri bus vertinama pagal Potvynių direktyvą. Bet kokiais gerosios patirties pavyzdžiais, susijusiais su tikslų nustatymu, ji turi dalytis su visomis valstybėmis narėmis.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2022 m. kovo mėn.

103. Nustatėme, kad ir nacionaliniai, ir ES finansavimo šaltiniai buvo apibrėžti ir užtikrinti tik iš dalies ir kad tarpvalstybinių investicijų finansavimas buvo ribotas. PRVP nėra finansavimo

programos, todėl nurodytų lėšų gali ir nebūti. Dėl šios padėties didėja su potvyniais susijusių priemonių finansavimo neužtikrintumas (žr. **50–55 punktus**). Tarpvalstybinių investicijų finansavimas buvo ribotas (žr. **57 punktą**).

2 rekomendacija. Geriau PRVP apibrėžti finansinius išteklius, įskaitant išteklius, skirtus tarpvalstybinėms priemonėms

Vykdydama priežiūros funkciją, numatytą Potvynių direktyvoje, antrame Potvynių direktyvos įgyvendinimo etape Komisija turi įvertinti ir pranešti, ar valstybės narės:

- a) apibrėžė finansavimo šaltinius, kad būtų patenkinti investicijų poreikiai, susiję su PRVP, ir būtų nustatytas įgyvendinimo terminas atsižvelgiant į turimas lėšas;
- b) tarptautiniuose upių baseinuose taikydamos apsaugos nuo potvynių priemones, apsvaustė tarpvalstybinių investicijų galimybę.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2022 m. kovo mėn.

104. Skiriant išteklius apsaugos nuo potvynių priemonėms, projektų klasifikavimo procedūros turi būti labiau susietos su PRVP nustatytais prioritetais. Septyniose aplankytose valstybėse narėse šios procedūros turėjo trūkumų. Pavyzdžiui, keturiuose valstybėse narėse pagrindinis prioriteto nustatymo kriterijus buvo projekto parengtumas įgyvendinimui, o ne galimas jo veiksmingumas (žr. **58–60 punktus**).

105. Potvynių rizikos valdymo tikslais reikalingi kokybiški duomenys apie oro sąlygas, topografiją, hidrologiją ir žmogaus veiklą. Nustatėme, kad aplankytos valstybės narės supranta investicijų į technologijas ir duomenis, kurie naudojami kuriant potvynių riziką suvaldyti padedančius modelius, naudą. Visose aplankytose valstybėse narėse įsitikinome, kad modeliavimas padėjo įgyvendinti su potvyniais susijusius projektus (žr. **63–67 punktus**).

106. Rengdamos ar atrinkdamos projektus, dauguma aplankytų valstybių narių taikė sąnaudų ir naudos analizę. Yra atvejų, kai buvo nustatyti trūkumai (žr. **68 punktą**).

3 rekomendacija. Tobulinti prioritetų nustatymo procedūras ir užtikrinti ekonominį naudingumą

Jeigu prašoma skirti ES lėšų, vykdydama priežiūros funkciją, numatytą Potvynių direktyvoje, ir taikydama bendro valdymo principą, **Komisija** turi bendrai finansuoti tik apsaugos nuo potvynių priemones, kurios būsimoose PRVP yra prioritetinės. Prioritetus valstybės narės nustato remdamosi objektyviais ir svarbiais kriterijais, be kita ko:

- kokybiška sąnaudų ir naudos analize, kad užtikrintų investicijų ekonominį naudingumą,
- kai tinkama, atsižvelgdamos į projektų tarpvalstybinį poveikį.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2022 m. kovo mėn.

107. Derinant Potvynių direktyvos ir Vandens pagrindų direktyvos įgyvendinimą paprastai pasiekiami sinergijų. Iš kai kurių PRVP buvo matomos pastangos nenukrypti nuo Vandens pagrindų direktyvos. Tačiau Bulgarijoje ir Rumunijoje patikrinome projektus, kurie neatitinka Vandens pagrindų direktyvos reikalavimų (žr. **69 ir 70 punktus**).

4 rekomendacija. Pasiiekti, kad valstybės narės vykdytų Vandens pagrindų direktyvos reikalavimus

Vykdydama priežiūros funkciją, numatytą Potvynių direktyvoje ir Vandens pagrindų direktyvoje, **Komisija** turi patikrinti ir užtikrinti naujos potvynių infrastruktūros atitiktį Vandens pagrindų direktyvai.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2019 m. sausio mėn.

108. Žaliosios infrastruktūros projektai teikia visapusę naudą. Jie užtikrina ekonomiškai efektyvias potvynių rizikos mažinimo priemones, o Komisija ėmėsi veiksmų skatinti ekologiškus sprendimus (žr. **71 punktą**). Juos galima efektyviai derinti su pilkąja infrastruktūra (žr. **72 punktą** ir **12 langelį**) kaip papildomas priemones.

109. Tačiau kartais įgyvendinti ekologiškus sprendimus gali būti sudėtinga. Šešių aplankytų valstybių narių PRVP žaliajai infrastruktūrai dėmesys neskirtas. Be suinteresuotųjų subjektų paramos trūkumo tam tikrais atvejais, nustatėme, kad yra praktinių trukdžių, neleidžiančių

kurti žaliąją infrastruktūrą, pavyzdžiui, tinkamos metodikos, žemės registro ar laisvos žemės nebuvimas (žr. **72–76 punktus**).

5 rekomendacija. Tikrinti ar valstybės narės, prireikus, išanalizavo žaliųjų priemonių įgyvendinimo kartu su pilkaja infrastruktūra galimybes

Kaskart kai prašoma skirti ES lėšų, **Komisija**, vykdydama priežiūros funkciją, numatytą Potvynių direktyvoje ir Vandens pagrindų direktyvoje, turi patikrinti, ar valstybės narės išanalizavo galimybę įgyvendinti svarbias ekologiškas priemones atskirai ar kartu su pilkosios infrastruktūros sprendimais.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2019 m. sausio mėn.

110. Aplankytos valstybės narės negalėjo nustatyti klimato kaitos poveikio potvynių mastui, dažnumui ir vietai. Pripažintos kai kurios tendencijos, pvz., staigūs potvyniai, tačiau į jas neatsižvelgta rengiant potvynių modelius (žr. **81 ir 82 punktus**).

111. Dėl klimato kaitos kylant jūros lygiui didėja pakrančių potvynių rizika. Dauguma valstybių narių į klimato kaitą atsižvelgė tik nustatydamos pakrančių GDPRT. Tačiau daugumoje atvejų liko neaišku, kaip busimos jūros lygio kilimo tendencijos atsispindi taikomose metodikose. Ateityje darysis vis svarbiau, kad valstybės narės, kurių pakrančių regionuose yra įsikūrę pagrindiniai miestai, didelė gyventojų dalis ir infrastruktūra, suprastų, kad pasaulio ir vietos jūros lygis gali kilti (žr. **83–85 punktus**).

112. Valstybės narės apskritai rėmėsi ankstesnio laikotarpio duomenimis, o dėl to kyla pavojus, kad nebus atsižvelgta į dėl klimato kaitos didėjančią ir kintančią riziką. Rengiant žemėlapius, potvynių tikimybė nurodoma kaip „galimo pasikartojimo laikotarpis“ arba perteikiama procentine potvynio tikimybės konkrečiais metais išraiška. Tokie ankstesnio laikotarpio duomenimis pagrįsti skaičiai neatspindi būsimų oro sąlygų ar galimų potvynių dažnumo ir masto pokyčių. Investicinius sprendimus dažnai lėmė tos pačios tendencijos. Staigių potvynių padariniai ir jūros lygio kilimo poveikis gali būti nepakankamai įvertinti, todėl kyla pavojus, kad investicijos baigsis anksčiau, nei tikėtasi, o turtas, į kurį investuota, liks „apleistas“ (žr. **86–88 punktus**).

6 rekomendacija. Geriau integruoti klimato kaitos poveikio aspektą į potvynių rizikos valdymą

A- Vykdydama priežiūros funkciją, numatytą Potvynių direktyvoje, **Komisija** turi patikrinti, ar į PRVP įtrauktos žinių ir klimato kaitos poveikio potvyniams modeliavimo tobulinimo priemonės.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2019 m. liepos mėn.

B- Vykdydama priežiūros funkciją, numatytą Potvynių direktyvoje, ir peržiūrėdama Potvynių direktyvos įgyvendinimo antrame etape būtinus dokumentus, Komisija turi patikrinti, ar valstybės narės:

- a) įvertina ir modeliuoja klimato kaitos poveikį potvyniams atlikdamos analizes ir tyrimus;
- b) rengia tinkamas priemones, kad galėtų geriau išanalizuoti ir prognozuoti:
 - lietaus poplūdžius, įskaitant staigius potvynius;
 - jūros lygio kilimo sukeltus pakrančių potvynius;
- c) kai klimato kaitos poveikio neįmanoma kiekybiškai įvertinti, jeigu reikia, suplanuoja lanksčias apsaugos laipsnio koregavimo priemones.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2019 m. kovo mėn. (preliminarus potvynių rizikos vertinimas) ir 2022 m. kovo mėn. (PRVP).

113. Didėjant su klimato kaita susijusiai rizikai (žr. **4–13 punktus**), potvynių rizikos valdymo priemonės yra draudimas (žr. **16 punktą**). Nors taikomi įvairūs draudimo modeliai, aplankytose valstybėse narėse plačiausiai naudojamosi neprivalomu privačiu draudimu nuo potvynių. Kai valstybės narės pasirinko privatų draudimą nuo potvynių, draudimo aprėptis išliko nedidelė, t. y. rinkos nepakankamumas nesumažėjo. Nustatėme, kad viešajam ir privačiajam sektoriams bendradarbiaujant draudimo nuo potvynių srityje, turto apsauga padidėjo (žr. **89–94 punktus**).

7 rekomendacija. Labiau informuoti visuomenę apie draudimo nuo potvynių naudą ir siekti didinti draudimo apsaugą

Antrame etape peržiūredama PRVP, **Komisija** turi patikrinti, ar valstybės narės suplanavo priemones, skirtas:

- a) visuomenei informuoti apie draudimo nuo potvynių rizikos naudą;
- b) didinti draudimo apsaugą, pvz., viešajam ir privačiajam sektoriams bendradarbiaujant draudimo nuo potvynių srityje.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2022 m. kovo mėn.

114. Potvynių rizikai mažinti buvo taikomos kai kurios žemės naudojimo ir teritorijų planavimo taisyklės, tačiau valstybės narės turėjo daugiau nuveikti, kad jas patobulintų. Visos aplankytos valstybės narės taikė kai kurias žemės paskirties planavimo taisykles, kuriomis tam tikra veikla ribojama arba draudžiama teritorijose, kuriose gali kilti potvyniai. Nustatėme atvejus, kai valstybės narės aiškiai integravo teritorijų planavimo politiką į potvynių rizikos valdymo procesą (žr. **95 ir 96 punktus**).

115. Tačiau kai kurios nacionalinės žemės naudojimo ir teritorijų planavimo taisyklės buvo nepakankamai konkrečios ir išsamios, kad būtų tinkamai atsižvelgta į potvynių riziką. Kai kuriuose PRVP numatytos priemonės, skirtos atnaujinti planavimo taisykles arba geriau ateityje integruoti žemės paskirties planavimą į potvynių rizikos valdymą; tokiu būdu pripažįstama, kad galiojančios taisyklės turi trūkumų. Šios priemonės dar neįgyvendintos. Net jeigu ir taikomos teisines priemones turtui perkelti, pavyzdžiui, jį nusavinant, šie įgaliojimai įgyvendinami retai arba jų imamasi tik kaip paskutinės priemonės (žr. **97–99 punktus**).

8 rekomendacija. Įvertinti, kiek PRVP yra suderinti su žemės paskirties planavimo taisyklėmis

Vykdydama priežiūros funkciją, numatytą Potvynių direktyvoje, **Komisija** turi:

- a) patikrinti, ar valstybės narės rėmėsi savo PRVP vertindamos, kiek tinkamai žemės paskirties planavimo taisyklės valstybėse narėse yra parengtos ir efektyviai taikomos teritorijose, kuriose kyla potvynio pavojus;
- b) dalytis gerąja patirtimi su valstybėmis narėmis ir teikti joms gaires.

Tikslinė įgyvendinimo data – 2020 m. kovo mėn.

Šią specialiąją ataskaitą priėmė I kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Nikolaos A. MILIONIS, 2018 m. rugsėjo 19 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas

Klaus-Heiner LEHNE

I PRIEDAS**IVAIRŪS SU POTVYNAIS SUSIJUSIŲ PROJEKTŲ TIPAI**

Salpos taip pat naudojamos kaip ganomi plotai ekologiškai pienininkystei (Nyderlandai)

Upės pylimas su nuimamomis sienelėmis, kad būtų galima kontroliuoti vieno upės kranto užliejimą ir apsaugoti kitą tankiai apgyvendintą krantą (Slovėnija)

Sausas rezervuaras, naudojamas laikinai sulaukyti vandeniui ir sumažinti žemupyje esančių miestų užtvindymo riziką. 110 ha rezervuaras taip pat naudojamas ūkio tikslais (Italija)

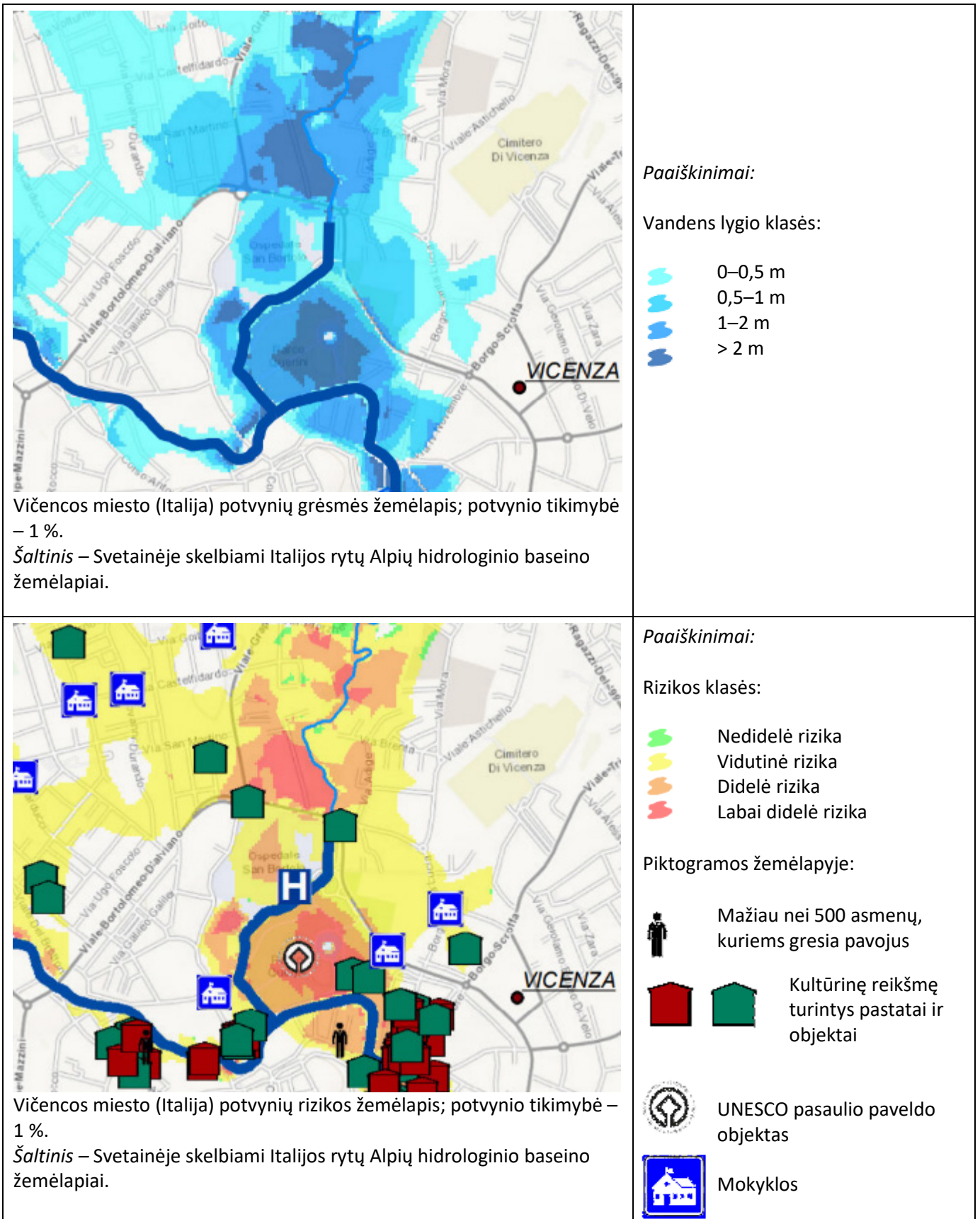
Krantinė, neleidžianti potvyniui kilti gyvenamajame rajone. Krantinės aukštį ateityje galima didinti, jeigu padidėtų potvynio grėsmė (Bulgarija)

200 m ilgio siena, pastatyta dviejų upių sankirtoje, kur praeityje buvo potvynių (Ispanija)

Meteorologinės stebėjimo tinklai renka duomenis, kurie naudojami modeliuojant ir vertinant riziką, taip pat formuojant įrodymais pagrįstą politiką (Portugalija)

II PRIEDAS**POTVYNIŲ GRĖSMĖS IR POTVYNIŲ RIZIKOS ŽEMĖLAPIŲ PAVYZDŽIAI**

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ SPECIALIOSIOS ATASKAITOS

„POTVYNIŲ DIREKTYVA: PAŽANGA VERTINANT RIZIKĄ, KARTU PLANUOJANT IR TENKINANT POREIKĮ GERINTI PADĖTĮ“ PASTABAS

SANTRAUKA

V. Valstybės narės yra atsakingos už finansavimo šaltinių nustatymą ir užtikrinimą. Yra galimybių gauti ES paramą susijusiems projektams, įskaitant tarpvalstybinius projektus (Europos teritorinio bendradarbiavimo programos (INTERREG) lėšomis finansuojamos įvairios investicijos į potvynių prevenciją, taip pat pasirengimą jiems ir reagavimą į juos), tačiau dėl riboto ES biudžeto svarbus vaidmuo taip pat tenka valstybėms narėms. Su makroregioninėmis strategijomis¹, pavyzdžiui, ES strategija dėl Dunojaus regiono, susijusi veikla padeda formuoti nacionalinę veiklą laikantis tarpvalstybinio požiūrio – taip yra, pavyzdžiui, nacionalinių kovos su gaivalinėmis nelaimėmis keliose šalyse programų atveju.

VI. Komisija yra pasiūliusi sanglaudos politikos programų vadovaujančiosioms institucijoms, kad jos 2021–2027 m. užtikrintų, „kad atrinktais veiksmais būtų pasiekta geriausia paramos dydžio, vykdytos veiklos ir tikslų įgyvendinimo pusiausvyra“. Atliekama sąnaudų ir naudos analizė gali būti veiksminga priemonė šiam reikalavimui įgyvendinti.

Komisija toliau skatins ir remis nustatytos sąnaudų ir naudos analizės metodikos taikymą.

Atlikti sąnaudų ir naudos analizę 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu reikalaujama, jei Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) arba Sanglaudos fondo lėšomis finansuojamos investicijos į didelės apimties projektus, apibrėžtus Bendrųjų nuostatų reglamento (toliau – BNR)² 100 straipsnyje. Be to, 2014 m. gruodžio mėn. Komisija paskelbė 2014–2020 m. programavimo laikotarpio sąnaudų ir naudos analizės vadovą, skirtą 2014–2020 m. sanglaudos politikos ekonominiam vertinimui atlikti.

Nors Potvynių direktyvoje (7 straipsnyje) teritorijų planavimas, žemės naudojimas, vandenį sulaikančios natūralios salpos ir kontroliuojamas tam tikrų teritorijų užtvindymas minimi kaip svarbūs žaliosios infrastruktūros skatinimo vietoje pilkosios veiksniai, pagal Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) veiklą reglamentuojančias teises nuostatas, Potvynių direktyvą ir Vandens pagrindų direktyvą žaliosios infrastruktūros naudojimas nėra privalomas.

VIII.

Pirma įtrauka. Komisija nurodo savo atsakymą į 1 rekomendacijos pastabas.

Antra įtrauka. Komisija nurodo savo atsakymą į 2 rekomendacijos pastabas.

Trečia įtrauka. Komisija nurodo savo atsakymą į 3 rekomendacijos pastabas.

Ketvirta įtrauka. Komisija nurodo savo atsakymą į 4 ir 5 rekomendacijų pastabas.

Penkta įtrauka. Komisija nurodo savo atsakymą į 6 ir 7 rekomendacijų pastabas.

Šešta įtrauka. Komisija nurodo savo atsakymą į 8 rekomendacijos pastabas.

IVADAS

¹ Makroregioninė strategija – Europos Vadovų Tarybos patvirtinta integruota programa, kurią galima remti ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšomis siekiant spręsti bendras problemas, kylančias apibrėžtoje geografinėje teritorijoje ir susijusias su toje pačioje geografinėje teritorijoje esančiomis valstybėmis narėmis ir trečiosiomis valstybėmis, kurios tokiu būdu patiria sustiprinto bendradarbiavimo siekiant ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos teikiamą naudą; žr. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/.

² 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013.

17. Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generalinio direktorato (ECHO GD) vadovaujama iniciatyva „rescEU“ taip pat gali būti prisidedama prie ES indėlio užkertant kelią potvyniams arba mažinant jų neigiamus padarinius³.

21. Siekdamas užtikrinti efektyvų ir veiksmingą ESI fondų lėšų naudojimą, valstybės narės programavimo laikotarpio pradžioje parengė partnerystės susitarimą, kuriame nustatė savo fondų įgyvendinimo strategiją, prioritetus ir priemones, įskaitant papildomumą ir suderinamumą su kitomis ES ir nacionalinės ir (arba) regioninės paramos priemonėmis.

22. Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Sanglaudos fondo duomenys apie visas rizikos rūšis teikiami kartu.

24. Siekdama gerinti renkama informaciją, Komisija pasiūlė išsamiau išskaidyti kitos 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos išlaidas ir, be kita ko, pateikti duomenis apie ERPF ir Sanglaudos fondo lėšų skyrimą priemonei „Prisitaikymo prie klimato kaitos priemonės ir su klimato kaita susijusios rizikos prevencija ir valdymas: potvyniai (įskaitant informuotumo didinimo, civilinės saugos ir nelaimių valdymo sistemas bei infrastruktūras)“ ir rezultato rodiklį „Gyventojai, kuriems yra naudingos apsaugos nuo potvynių priemonės“.

Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – EŽŪFKP) lėšomis remiamas rizikos valdymas žemės ūkio ir miškininkystės srityse; tokie rizikos valdymo veiksmai gali apimti potvynių prevenciją, žemės ūkio ir miškininkystės galimybių, kurias sugriovė potvyniai, atkūrimą ir rizikos valdymo priemonių (pvz., draudimo ir savitarpio fondų) taikymą. Bendros viešosios išlaidos: maždaug 4,8 mlrd. EUR, iš kurių kol kas išleista apie 0,7 mlrd. EUR. Kitomis Kaimo plėtros programos priemonėmis gali būti netiesiogiai prisidedama prie potvynių prevencijos ir jų daromos žalos mažinimo.

PASTABOS

6 langelis. ES finansavimas: svarbus potvynių rizikos valdymo planų (toliau – PRVP) finansavimo šaltinis

Komisija primena, kad ESI fondų programos ir PRVP apima skirtingus laikotarpius.

Trečia pastraipa. Klabant plačiau, pagal 2014–2020 m. Rumunijos didelių infrastruktūros projektų veiksmų programos ankstesnę 5 prioritetinę kryptį 479 mln. EUR skiriama prisitaikymui prie klimato kaitos, rizikos prevencijai ir valdymui, įskaitant potvynių rizikos valdymo projektus.

55. Ispanijos ESI fondų partnerystės susitarime nurodyta, kad pagrindinę kompetenciją rizikos prevencijos ir valdymo srityje turi autonominės sritys. Kai atlikus SSGG⁴ analizę rizikos prevencija ir valdymas buvo nurodyti kaip konkretus trūkumas, jie į atitinkamas veiksmų programas (VP) buvo įtraukti kaip prioritetinė finansavimo sritis. Dabartiniu laikotarpiu rizikos prevencijos ir valdymo priemonės, įskaitant kovos su potvyniais priemones, numatytos keturiose Ispanijos regionų VP: Galisijos, Baskų krašto, Andalūzijos ir Kanarų salų.

³ Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai ir Regionų komitetui „Stiprinamas ES nelaimių valdymas. Rezervas „rescEU“ – atsakingo solidarumo išraiška“ (2017 11 23, COM(2017) 773 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0773&from=EN>) ir Pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo (COM(2017) 772 final, 2017/0309 (COD), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017PC0772&from=EN>). Žr. puslapį https://ec.europa.eu/echo/news/resceu_en.

⁴ Stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės.

56. Rumunija ketina 35 % visų programos prioritetinei sričiai „Prisitaikymo prie klimato kaitos, rizikos prevencijos ir valdymo skatinimas“ (žr. Komisijos atsakymą į 6 langelio pastabas) skirtų lėšų panaudoti erozijos pažeistų pakrančių atstatymo projektui, kuriuo siekiama mažinti erozijos riziką ir kuris yra naudingas vietos bendruomenėms bei prisideda prie „Natura 2000“.

57. Europos teritorinio bendradarbiavimo programos (INTERREG) lėšomis, be informacijos mainų (kurie yra viena iš veiklos rūšių, bendrai finansuojamų tarpvalstybinių projektų lėšomis), finansuojamos įvairios investicijos į potvynių prevenciją, taip pat pasirengimą jiems ir reagavimą į juos.

Nors ES indėlis į bendradarbiavimo projektų biudžetą nėra didelis, bendras projektų poveikis yra gerokai didesnis, nes vykdant tarptautinį (tarpvalstybinį) koordinavimą jie gali pritraukti didesnių investicijų nacionaliniu lygmeniu.

60. Kalbant apie ESI fondus, už veiksmų atrankos kriterijų nustatymą, kvietimų teikti pasiūlymus skelbimą, projektų, kurie bus finansuojami, vertinimą ir atranką yra atsakingos nacionalinės valdžios institucijos.

64. Topografiniai ir žemės naudojimo duomenys Rumunijoje pagerės įgyvendinus regioninėje veiksmų programoje numatytą kadastro projektą (265 mln. EUR).

68. Atlikti sąnaudų ir naudos analizę 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu reikalaujama, jei ERPF arba Sanglaudos fondo lėšomis finansuojamos investicijos į didelės apimties projektus, apibrėžtus BNR⁵ 100 straipsnyje. Tai nustatyta BNR 101 straipsnyje, kuriame nurodyta didelės apimties projektui patvirtinti reikalinga informacija. To straipsnio e punkte nustatyta, kad turi būti parengta kiekvieno didelės apimties projekto išlaidų ir naudos analizė, įskaitant ekonominę ir finansinę analizę, ir rizikos vertinimas. Be to, 2015 m. sausio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/207 II priede išsamiai nustatyti reikalavimai, keliami su finansine analize, ekonomine analize, rizikos vertinimo ir jautrumo analize susijusiai informacijai, kuri turi būti pateikta didelės apimties projekto paraiškos formoje. Be to, 2014 m. gruodžio mėn. Komisija paskelbė 2014–2020 m. programavimo laikotarpio sąnaudų ir naudos analizės vadovą, skirtą 2014–2020 m. sanglaudos politikos ekonominiam vertinimui atlikti. Tai yra ankstesnio vadovo, kuris buvo naudojamas 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, atnaujinta redakcija.

70. Komisija atkreipia dėmesį į Europos Audito Rūmų nustatytus faktus ir toliau įvertins šį klausimą atsižvelgdama į 2017 m. sausio 19 d. Komisijos komunikatą „ES teisė. Geresnis taikymas – geresni rezultatai“.

73. Čekijoje žalioji infrastruktūra yra remiama ne tik kaip kovos su potvyniais priemonė. Daugelis projektų yra remiami kaip gamtos apsaugos veikla ir prie PRVP tikslų jais prisidedama netiesiogiai.

74. Dėl Bulgarijos Komisija mano, kad Nacionalinės biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. tikslai atitinka ES žaliosios infrastruktūros strategiją. Bulgarija siekia, kad jos nacionalinis ekologinis tinklas būtų integruotas į ES ir pasaulinį ekologinį tinklą ir būtų sukurtos tarpvalstybinės saugomos teritorijos, zonos ir koridoriai. 2013 m. buvo pranešta apie pirmąsias tarpvalstybines pagal Ramsaro konvenciją saugomas šlapynes, kurias pagal pasidalijamojo valdymo principą valdo Bulgarija ir Rumunija: Srebernos–Kelerašio, Belenės salų–Suhajos ir Ibišos–Bistreco. Bulgarija dalyvauja Europos žaliosios juostos iniciatyvoje.

75. Rumunija ketina įgyvendinti kadastro projektą, minimą atsakyme į 64 dalies pastabas, per dabartinį programavimo laikotarpį.

⁵ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013.

Bulgarijoje vykdoma įvairi veikla⁶, įskaitant pakrančių buveinių būklės ir vandentakio pakeitimų poveikio biologinei upių žemupių įvairovei vertinimą. 2013–2022 m. Bulgarijos svarbiausių šlapynių nacionaliniame plane nustatyti šlapynių apsaugos, priežiūros ir atkūrimo prioritetai, taip pat horizontaliosios jų išsaugojimo ir tvaraus naudojimo priemonės⁷. Vis dėlto Bulgarijoje dar yra daug žaliosios infrastruktūros įgyvendinimo kliūčių.

76. EŽŪFKP teisinėje sistemoje numatyta neprivalomų priemonių, kuriomis valstybės narės gali pasinaudoti siekdamos skatinti rizikos valdymą žemės ūkio ir miškininkystės srityse.

Nors Komisija skatina taikyti žaliają infrastruktūrą, valstybės narės, atsižvelgdamos į savo poreikių vertinimą, gali nuspręsti patvirtinti kovos su potvyniais priemones, įskaitant žaliają infrastruktūrą.

Tačiau žaliosios infrastruktūros apibrėžtis turėtų būti suformuluota valstybių narių lygmeniu, įgyvendinant (neprivalomą) žaliosios infrastruktūros strategiją, kurios dauguma valstybių narių dar neparengė.

Kaip minėta atsakyme į 24 dalies pastabas, kitomis Kaimo plėtros programos priemonėmis gali būti netiesiogiai prisidedama prie potvynių prevencijos (veiksmams, kuriais siekiama mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekį) ir potvynių daromos žalos mažinimo (pvz., dirvoje išsaugant augmeniją, kad būtų išvengta erozijos).

77. Kova su klimato kaita yra vienas iš Komisijos politikos prioritetų. Be Potvynių direktyvos, Komisija, visų pirma įgyvendindama energetikos sąjungos strategiją, parengė išsamų klimato kaitos švelninimo (išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo) ir prisitaikymo prie klimato kaitos (klimato kaitos poveikio) teisės aktų ir kitų dokumentų rinkinį.

87. Investiciniai sprendimai ir finansavimo prioritetų nustatymas yra nacionalinė arba regioninė (priklausomai nuo planavimo lygmens) kompetencija. Be to, kai nurodomos privačios investicijos, toks sprendimas priimamas atsižvelgiant į privačių lėšų prieinamumą.

90. EŽŪFKP teisinėje sistemoje numatyta neprivalomų priemonių, kuriomis valstybės narės gali pasinaudoti siekdamos skatinti rizikos valdymą žemės ūkio ir miškininkystės srityse.

Reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 (Kaimo plėtros reglamentas) buvo neseniai iš dalies pakeistas siekiant išspręsti kai kurias problemas, trukdančias valstybėms narėms taikyti rizikos valdymo priemones. Dabar valstybės narės gali skirti paramą, be kita ko, draudimo sutartims, pagal kurias padengiami produkcijos nuostoliai, sudarantys daugiau nei 20 % vidutinės metinės produkcijos kiekio. Sutartyse taip pat gali būti numatyta padengti dėl potvynių patirtus nuostolius. Šios priemonės gali būti taikomos, jeigu valstybės narės jas įtraukia į savo atitinkamas kaimo plėtros programas.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1 rekomendacija. Gerinti atskaitomybę

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

⁶ Ši veikla yra susijusi su įvairiomis priemonėmis, numatytomis 2005–2010 m. nacionaliniame biologinės įvairovės išsaugojimo plane.

⁷ Plane numatytos teritorinio ir funkcinio šlapynių buveinių pakartotinio sujungimo priemonės pagal žaliosios infrastruktūros koncepciją. Vietos lygmeniu vykdomos kelios atkūrimo iniciatyvos, dažnai bendradarbiaujant NVO, vietos suinteresuotiesiems subjektams ir saugomų teritorijų valdymo institucijoms.

Potvynių direktyvos priede dėl antrojo ciklo PRVP numatytas „<...> pažangos, padarytos siekiant 7 straipsnio 2 dalyje nurodytų tikslų, įvertinimas; <...>“ ir Komisija, atlikdama valstybių narių pirmojo ciklo PRVP vertinimą, jau tikrina, ar valstybės narės nustatė kiekybinius per nustatytą laiką įgyvendintinus tikslus, ir nustatytais faktais pasidalys su valstybėmis narėmis (o galiausiai ir su visuomene), kad būtų skleidžiama geroji patirtis.

Iš tiesų kiekviena valstybė narė turėtų nustatyti tam skirtą metodiką. Tačiau direktyvoje būdo, kaip valstybės narės turėtų atlikti pažangos, padarytos siekiant tikslų, įvertinimą, nenustatyta, ir teisiniame dokumente nėra nustatyto aiškaus rodiklio, kuris atliekant pažangos palyginimą galėtų būti naudojamas kaip atskaitos taškas arba apytikslis dydis.

Kaip numatyta Potvynių direktyvos 16 straipsnyje, Komisija teikia Europos Parlamentui ir Tarybai reguliarias šios direktyvos įgyvendinimo ataskaitas. Pirmoji ataskaita bus paskelbta iki 2018 m. gruodžio mėn., po to – kas šešerius metus. Todėl Komisija mano, kad rekomendacija bus visiškai įgyvendinta iki 2024 m. gruodžio mėn.

103. Yra galimybių gauti ES paramą susijusiems projektams, įskaitant tarpvalstybinius projektus (žr. atsakymą į 57 dalies pastabas), tačiau dėl riboto ES biudžeto valstybės narės taip pat tenka svarbus vaidmuo. Kalbant apie tarpvalstybinių investicijų finansavimą, nors ES indėlis į bendradarbiavimo projektų biudžetą nėra didelis, bendras projektų poveikis yra gerokai didesnis, nes vykdant tarptautinį (tarpvalstybinį) koordinavimą jie gali pritraukti didesnių investicijų nacionaliniu lygmeniu. Su makroregioninėmis strategijomis⁸, pavyzdžiui, ES strategija dėl Dunojaus regiono, susijusi veikla padeda formuoti nacionalinę veiklą laikantis tarpvalstybinio požiūrio – taip yra, pavyzdžiui, nacionalinių kovos su gaivalinėmis nelaimėmis keliose šalyse programų atveju. Vandentvarkos ir rizikos aplinkai srityse buvo įgyvendinta arba parengta keletas makroregioninių projektų, visų pirma susijusių su potvyniais, kurie stiprėja dėl klimato kaitos.

2 rekomendacija. Geriau PRVP apibrėžti finansinius išteklius, įskaitant išteklius, skirtus tarpvalstybinėms priemonėms

Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Atlikdama valstybių narių pirmojo ciklo PRVP vertinimą Komisija jau tikrina, ar valstybės narės 1) nustatė finansavimo šaltinius, 2) nustatė įgyvendinimo terminą ir 3) vertina, koks yra tarpvalstybinio bendradarbiavimo (įskaitant dėl bendrų priemonių) mastas. Komisija savo išvadas paskelbs viešai iki 2018 m. gruodžio mėn. Tačiau Komisijos kompetencijai nepriklauso tikrinti, ar valstybių narių PRVP numatyti finansavimo šaltiniai atitinka turimą finansavimą (kuris gali būti arba nebūti ES bendro finansavimo pobūdžio), nes tai reikštų, kad Komisija turėtų turėti prieigą prie valstybių narių biudžeto nuostatų ir jas tikrinti – netgi atskirų investicijų lygmeniu.

Kaip numatyta Potvynių direktyvos 16 straipsnyje, Komisija teikia Europos Parlamentui ir Tarybai reguliarias šios direktyvos įgyvendinimo ataskaitas. Pirmoji ataskaita bus paskelbta iki 2018 m. gruodžio mėn., po to – kas šešerius metus. Todėl Komisija mano, kad rekomendacija bus visiškai įgyvendinta iki 2024 m. gruodžio mėn.

104. Tai yra nacionalinės kompetencijos, planavimo ir pasirinkimo klausimas.

⁸ Makroregioninė strategija – Europos Vadovų Tarybos patvirtinta integruota programa, kurią galima remti ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšomis siekiant spręsti bendras problemas, kylančias apibrėžtoje geografinėje teritorijoje ir susijusias su toje pačioje geografinėje teritorijoje esančiomis valstybėmis narėmis ir trečiosiomis valstybėmis, kurios tokiu būdu patiria sustiprinto bendradarbiavimo siekiant ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos teikiamą naudą; žr. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/.

3 rekomendacija. Tobulinti prioritetų nustatymo procedūras ir užtikrinti ekonominį naudingumą

Komisija nepritaria šiai rekomendacijai.

Komisija išreiškia savo poziciją tik dėl pirmosios rekomendacijos dalies (bendrai finansuoti apsaugos nuo potvynių priemonės, kurioms teikiamas prioritetas pagal būsimus PRVP), nes mano, kad antrasis sakiny (valstybių narių prioritetų nustatymas) yra rekomendacija, dėl kurios tolesnių veiksmų turi imtis valstybės narės.

Jau dabar atlikdama valstybių narių pirmojo ciklo PRVP vertinimą Komisija tikrina, ar ir kaip valstybės narės nustatė prioritėtines priemones ir savo išvadas paskelbs viešai iki 2018 m. gruodžio mėn. Tačiau pažymima, kad Direktyvos priede numatytas tik „prioritetų nustatymo aprašymas“ ir „priemonių ir jų prioritetų suvestinė“, t. y. teisiniame tekste reikalavimas pagal konkrečius kriterijus tvirtinti arba netvirtinti valstybių narių prioritetų nustatymo metodikas nenumatytas.

ESI fondus reglamentuojančiose teisinėse nuostatose Komisijos vaidmens pagal pasidalijamojo valdymo principą nustatyti veiksmų atrankos kriterijus, skelbti kvietimus teikti pasiūlymus, vertinti ir atrinkti projektus, kurie bus finansuojami, nenumatyta. Už šio proceso organizavimą atsakingos valstybės narės. Tai nepasikeitė Komisijos pasiūlyme dėl 2021–2027 m. laikotarpio.

Tačiau Komisija pasiūlė 2021–2027 m. laikotarpiu taikyti išankstines finansavimo ERPF ir (arba) Sanglaudos fondo lėšomis sąlygas (reikiamas sąlygas), pagal kurias investicijos į rizikos prevenciją ir valdymą turi atitikti nacionalinį arba regioninį nelaimių rizikos valdymo planą. Šis požiūris panašus į taikytą 2014–2020 m. laikotarpiu, tačiau yra sugriežtintas ir pagal jį siūloma visą riziką vertinti kompleksiskai.

Dėl sąnaudų ir naudos analizės Komisija pažymi, kad ši rekomendacija yra skirta valstybėms narėms, ir jai pritaria. Komisija yra pasiūliusi sanglaudos politikos programų vadovaujančiosioms institucijoms, kad jos 2021–2027 m. užtikrintų, „kad atrinktais veiksmais būtų pasiekta geriausia paramos dydžio, vykdytos veiklos ir tikslų įgyvendinimo pusiausvyra“. Atliekama sąnaudų ir naudos analizė gali būti veiksminga minėto reikalavimo įgyvendinimo priemonė.

Komisija toliau skatins ir remis nustatytos sąnaudų ir naudos analizės metodikos taikymą.

Pirma įtrauka. Nors Potvynių direktyvoje nustatyta, kad „Potvynių rizikos valdymo planuose turi būti atsižvelgiama į atitinkamus aspektus, *pavyzdžiui*, kaštus [sąnaudas] ir naudą <...>“ [7 straipsnio 3 dalis, išryškinta papildomai], galima tvirtinti, kad sąnaudos ir nauda pateikti kaip aspektų, į kuriuos reikėtų atsižvelgti, pavyzdys, o sąnaudų ir naudos nagrinėjimas nelaikytinas sąnaudų ir naudos analize. Be to, primenama, kad direktyvos priede numatyta, jog sąnaudų ir naudos analizė, naudojama vertinant tarpvalstybinį poveikį turinčias priemones, turi būti įtraukiama į potvynių rizikos valdymo planus, **jeigu tokia metodika yra** [išryškinta papildomai].

Antra įtrauka. Svarbus kriterijus, kurį gali taikyti valstybės narės, jau yra numatytas Potvynių direktyvoje (7 straipsnio 4 dalyje): „Solidarumo labai potvynių rizikos valdymo planai, parengti vienoje valstybėje narėje, neturi apimti priemonių, kurios dėl savo masto ir poveikio labai padidina potvynių riziką kitų šalių žemupio ar aukštupio regionuose tame pačiame upės baseine ar pabaseinyje, išskyrus atvejus, kai pagal 8 straipsnį šios priemonės yra suderintos ir atitinkamos valstybės narės susitaria dėl bendro sprendimo“.

4 rekomendacija. Užtikrinti, kad valstybės narės vykdytų Vandens pagrindų direktyvos reikalavimus

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija, atlikdama valstybių narių pirmojo ciklo PRVP vertinimą, jau tikrina, ar valstybės narės yra parengusios nuostatas ir koordinuoja savo veiksmus pagal Potvynių direktyvą ir Vandens pagrindų direktyvą, ir ar kreipiamas dėmesys į Vandens pagrindų direktyvos aplinkosaugos tikslus, o savo išvadas paskelbs viešai iki 2018 m. gruodžio mėn.

Be to, Komisija reikalauja tinkamai taikyti Vandens pagrindų direktyvos 4 straipsnio 7 dalį atliekant naujus vandens telkinių pakeitimus (įskaitant potvynių infrastruktūrą). Siekiant padėti valstybėms narėms, 2018 m. sausio mėn. Administravimo įstaigoms, įmonėms ir piliečiams skirto komunikacijos ir informacijos išteklių centro (CIRCABC)⁹ svetainėje buvo paskelbtas Bendrosios įgyvendinimo strategijos rekomendacinis dokumentas dėl Vandens pagrindų direktyvos 4 straipsnio 7 dalies taikymo.

Komisija taip pat tirs atvejus, kurie bus nustatyti arba apie kuriuos jai bus pranešta, trukdančius įgyvendinti Vandens pagrindų direktyvos tikslą, kaip numatyta 2017 m. Komisijos komunikate „ES teisė. Geresnis taikymas – geresni rezultatai“.

Komisija mano, kad tai yra nuolatinė veikla, kurią ji atlieka veikdama kaip ES teisės sergėtoja.

5 rekomendacija. Tikrinti, ar valstybės narės išnagrinėjo žaliųjų priemonių įgyvendinimo kartu su pilkąja infrastruktūra, kai tinkama, galimybes

Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Kaip numatyta Potvynių direktyvos 7 straipsnyje, Komisija, atlikdama valstybių narių pirmojo ciklo PRVP vertinimą, jau dabar tikrina, ar valstybės narės taiko natūralias vandens sulaikymo priemones (vieno konkretaus tipo žaliąją infrastruktūrą, galinčią švelninti potvynius) ir ar į PRVP yra įtraukta gamtos išsaugojimo tema. Komisija savo išvadas paskelbs viešai iki 2018 m. gruodžio mėn.

Komisija jau rekomenduoja naudoti žaliąją infrastruktūrą, kai tinkama, projektuose, kurie bendrai finansuojami ES lėšomis. Tačiau ESI fondus reglamentuojančiose teisinėse nuostatose toks Komisijos vaidmuo pagal pasidalijamojo valdymo principą nenumatytas. Todėl Komisija negali patikrinti, ar valstybės narės yra išanalizavusios galimybę įgyvendinti svarbias žaliąsias priemones, kai yra naudojamas bendras ES finansavimas.

6 rekomendacija. Geriau integruoti klimato kaitos poveikio aspektą į potvynių rizikos valdymą

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

A. Apskritai Komisija jau vertina, kaip valstybės narės klimato kaitos aspektą įtraukė į savo pirmojo ciklo PRVP, ir savo išvadas paskelbs viešai iki 2018 m. gruodžio mėn. Laikydamosi Potvynių direktyvos 14 straipsnio 4 dalies ir 16 straipsnio, ji reguliariai vertins, kaip valstybės narės integruoja klimato kaitos poveikio aspektą, ir šiuo klausimu teiks ataskaitas.

Tikslinė įgyvendinimo data – kaip numatyta Potvynių direktyvos 16 straipsnyje, Komisija teikia Europos Parlamentui ir Tarybai reguliarias ataskaitas apie šios direktyvos įgyvendinimą. Pirmoji ataskaita bus paskelbta iki 2018 m. gruodžio mėn., po to – kas šešerius metus. Todėl Komisija mano, kad rekomendacija bus visiškai įgyvendinta iki 2024 m. gruodžio mėn.

7 rekomendacija. Labiau informuoti visuomenę apie draudimo nuo potvynių naudą ir siekti didinti draudimo apsaugą

Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

⁹ https://circabc.europa.eu/sd/a/e0352ec3-9f3b-4d91-bdbb-939185be3e89/CIS_Guidance_Article_4_7_FINAL.PDF.

Potvynių direktyvoje nenumatyta, kad valstybės narės privalo į savo PRVP kaip vieną iš priemonių įtraukti draudimą ir ne visos valstybės narės savo ataskaitose pateikia draudimo informaciją. Todėl Komisija šiuo metu negali pateikti duomenų apie pastangas visoje ES didinti draudimo apsaugą. Vis dėlto Komisija jau tikrina, ar ir kaip valstybės narės apsvarstė galimybę įtraukti draudimą į savo pirmojo ciklo PRVP.

Tačiau Komisija palaiko idėją labiau informuoti visuomenę apie rizikos perleidimo mechanizmą – galimybę apsidrausti nuo potvynių. Draudimo apsaugos didinimas įgyvendinant plačią potvynių rizikos valdymo strategiją gali būti geras rizikos perleidimo metodas. Draudimo naudą lemia reguliavimo aplinka kiekvienoje valstybėje narėje ir konkretūs potvynių rizikos ypatumai tose valstybėse narėse.

ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijoje yra suformuluotas veiksmas, kuris atitinka Europos Audito Rūmų pateiktą rekomendaciją. ES strategija vis dar galioja ir joje potvynių rizika pripažįstama kaip viena iš rizikos, susijusios su klimato kaita, rūšių.

Tikslinė rekomendacijos dalies, kuriai pritarta – labiau informuoti visuomenę apie draudimą, – įgyvendinimo data: Komisija ketina PRVP vertinimą viešai paskelbti iki 2018 m. gruodžio mėn.

8 rekomendacija. Įvertinti, kiek PRVP yra suderinti su žemės paskirties planavimo taisyklėmis

Komisija nepitaria šiai rekomendacijai.

A punktas susijęs su žemės paskirties planavimu, o jį reglamentuojančios taisyklės yra nacionalinė kompetencija.

B punktas jau yra įgyvendintas tiek, kiek įmanoma, atsižvelgiant į tai, kad Potvynių direktyvos 7 straipsnyje teritorijų planavimas ir (tvarus) žemės naudojimas minimi su žodžiais „pavyzdžiui“ ir „gali apimti“, kuriuos galima suprasti kaip pasiūlymą, o ne reikalavimą. Komisija savo svetainėje viešai paskelbė valstybių narių gairių, skirtų vietoms, kuriose galimi potvyniai, nustatyti ir atitinkamų žemės paskirties planavimą, atsižvelgiant į potvynių riziką, reglamentuojančių teisės aktų ir taisyklių rinkinį¹⁰ ir jau tikrina, ar valstybės narės žemės naudojimo klausimą įtraukė į savo pirmojo ciklo PRVP, o savo išvadas viešai paskelbs iki 2018 m. gruodžio mėn.

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/pdf/guides_flood_prone_areas_land_use.pdf.

Etapas	Data
APM patvirtinimas / audito pradžia	2017 9 6
Oficialus ataskaitos projekto siuntimas Komisijai (arba kitam audituojamam subjektui)	2018 7 11
Galutinės ataskaitos patvirtinimas po prieštaravimų procedūros	2018 9 19
Komisijos (ar kito audituojamo subjekto) oficialių atsakymų gavimas visomis kalbomis	2018 10 23

PDF

ISBN 978-92-847-1002-7

doi:10.2865/926071

QJ-AB-18-024-LT-N

HTML

ISBN 978-92-847-0971-7

doi:10.2865/404904

QJ-AB-18-024-LT-Q

Potvyniai gali tapti sužalojimų ar gyvybės netekimo, didelių ekonominių išlaidų priežastimi, taip pat padaryti žalos aplinkai ir kultūros paveldui. Dideli potvyniai Europą ištinka vis dažniau. Palyginti su XX a. 9-ojo dešimtmečio pabaiga, pastaraisiais metais staigių vidutinių ir didelių potvynių skaičius išaugo daugiau nei du kartus. Sunkinantis veiksnys yra klimato kaita, kuri sukelia kritulių ir oro sąlygų pokyčius, jūros lygio kilimą, taigi ir dažnesnius bei didesnius potvynius. Reaguodama į dažnėjančius potvynius, 2007 m. ES priėmė Potvynių direktyvą. Nustatėme, kad Potvynių direktyva apskritai turi teigiamą poveikį, tačiau potvynių prevencijos veiksmų įgyvendinimą neigiamai veikia finansavimo trūkumai. Valstybės narės pradėjo įgyvendinti potvynių rizikos valdymo planus, tačiau juos reikia tobulinti. Ateityje išlieka didelių sunkumų, susijusių su poreikiu į potvynių rizikos valdymą visapusiškiau integruoti klimato kaitos, draudimo nuo potvynių ir teritorijų planavimą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklauso: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

© Europos Sąjunga, 2018 m.

Dėl leidimo naudoti arba kopijuoti nuotraukas arba kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso Europos Sąjungai, būtina tiesiogiai kreiptis į autorių teisių subjektus.